

Faktory ovlivňující průběh odborné praxe studentů oboru Všeobecná sestra

Marie Nedbálková

Bakalářská práce
2011

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav ošetrovatelství

akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Marie NEDBÁLKOVÁ**
Osobní číslo: **H080285**
Studijní program: **B 5341 Ošetrovatelství**
Studijní obor: **Všeobecná sestra**

Téma práce: **Faktory ovlivňující průběh odborné praxe studentů
oboru Všeobecná sestra**

Zásady pro vypracování:

**V teoretické části seznámit s organizací studia studijního oboru Všeobecná sestra, a to především odborné praxe. Vysvětlit pojmy z oblasti zvoleného tématu.
Zjistit, jak probíhá odborná praxe studentů, a které faktory ovlivňují její průběh.
Analyzovat výsledky šetření a navrhnout praxeologická opatření pro bezproblémový průběh praxe.**

Rozsah bakalářské práce:
Rozsah příloh:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**
Seznam odborné literatury: **viz příloha**

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Anna Krátká, Ph.D.**
Ústav ošetrovatelství
Datum zadání bakalářské práce: **10. února 2011**
Termín odevzdání bakalářské práce: **3. června 2011**

Ve Zlíně dne 10. února 2011

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
děkan

Mgr. Anna Krátká, Ph.D.
ředitelka ústavu

Příloha zadání bakalářské práce

Seznam odborné literatury:

CICHÁ, M., DORKOVÁ, Z. Didaktika praktického vyučování zdravotnických předmětů. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 86s. ISBN 80-244-1417-1.

CICHÁ, M., DORKOVÁ, Z. Didaktika praktického vyučování zdravotnických předmětů. 2. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 57s. ISBN 80-244-1418-X.

FARKAŠOVÁ, D. Ošetrovatelstvo-teória. Martin: Osveta, 2005. 215s. ISBN 80-8063-182-4.

HALMO, R. Deník ošetrovateľskej praxe. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 83s. ISBN 978-80-244-1878-0.

KUBEROVÁ, H. Didaktika ošetrovatelství. Praha: Portál, 2010. 246s. ISBN 978-80-7367-684-1.

NOVOTNÝ, P.(ed.) Pracoviště jako prostor k učení. Brno: Masarykova univerzita, 2009. 97s. ISBN 978-80-210-4918-5.

PETTY, G. Moderní vyučování. Praha: Portál, 2006. 380s. ISBN 80-7367-172-7.

PRŮCHA, J. Moderní pedagogika. Praha: Portál, 2002. 481s. ISBN 80-7367-047-X.

ŠKRLA, P., ŠKRLOVÁ, M. Kreativní ošetrovateľský management. Praha: Advent-Orion, 2003. 496s. ISBN 80-7172-841-1.

VAŠUTOVÁ, J. Strategie výuky ve vysokoškolském vzdělávání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2002. 283s. ISBN 80-7290-100-1.

ZÁVODNÁ, V. Pedagogika v ošetrovatelstve. Martin: Osveta, 2005. 118s. ISBN 80-8063-193-X.

ŽIAKOVÁ, K. Ošetrovatelstvo: teória a vedecký výskum. Martin: Osveta, 2009.322s. ISBN 978-80-8063-304-2.

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

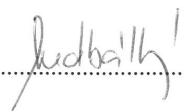
Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 22. 3. 2011

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Cílem bakalářské práce v teoretické části je seznámit s organizací studia bakalářského oboru Všeobecná sestra, a to především odborné praxe. Teoretická část obsahuje vysvětlení pojmů z oblasti zvoleného tématu. Popisuje rovněž faktory, které mohou ovlivňovat průběh odborné praxe z hlediska působení studentem, mentorem a učením v pracovním prostředí. Kvalitativní průzkum praktické části formou dotazníkového šetření mezi studenty druhého a třetího ročníku prezenční formy bakalářského studijního programu oboru Všeobecná sestra zjišťuje názory respondentů na odbornou praxi, vliv vybraných faktorů na průběh odborné praxe, vliv zúčastněných osob na studenta a sebehodnocení studenta ve vztahu k odborné praxi. Výsledky průzkumu poukazují na protektivní faktory a nedostatky při průběhu praxe, které mohou ovlivňovat výslednou kvalitu učení v klinickém prostředí. Součástí práce je doporučení na zlepšení průběhu odborné praxe, určené sestřám, studentům a pacientům.

Klíčová slova: Všeobecná sestra, ovlivňující faktory, mentor, odborná praxe, student, učení.

ABSTRACT

The objective of the bachelor's degree thesis in its theoretical part is to get acquainted with the organization of the bachelor's study program of General Nurse, above all practical training. The theoretical part involves definition of terms in the field of the selected subject. It also describes factors which can influence the course of the practical training from the point of view of a student, lecturer and studying in working environment. The qualitative research in the practical part, which was carried out through a questionnaire among the first-year and second-year students of the full-time bachelor's study program of General Nurse, finds out the respondents' view of the practical training, the impact of selected factors on the course of the practical training, the impact of involved people on a student and a student's self-evaluation in respect of the practical training. The research results advert to protective factors and shortcomings during the practical training which can affect the final quality of study in clinical environment. A recommendation focused on nurses, students and patients how to improve the practical training is a part of the work.

Keywords: General nurse, influencing factors, mentor, practical training, student, studying.

Děkuji paní Mgr. Anně Krátké, Ph.D., za kvalitní pedagogickou činnost a cenné rady během celého studia a zejména za odborné vedení mé bakalářské práce.

Děkuji také paní Mgr. Markétě Blažkové za pomoc při distribuci dotazníků a respondentům za čas věnovaný vyplnění dotazníku.

„Vzdělání není pouhým nashromážděním jednotlivých vědomostí, jako těstem není mouka, voda, sůl, kvasnice atd. dohromady naházené.“

T. G. Masaryk (Myšlenky do kapsy, 1993, s. 29)

OBSAH

ÚVOD	11	
I	TEORETICKÁ ČÁST	12
1	HISTORIE ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V OŠETŘOVATELSTVÍ	13
1.1	OŠETŘOVATELSKÉ VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÝCH ZEMÍCH	13
1.2	VZDĚLÁVÁNÍ SESTER PO ROCE 1989.....	15
2	BAKALÁŘSKÁ FORMA STUDIA OŠETŘOVATELSTVÍ	17
2.1	PROFIL ABSOLVENTA BAKALÁŘSKÉHO STUDIA V OBORU VŠEOBECNÁ SESTRA	17
2.2	NÁPLŇ STUDIJNÍHO PROGRAMU OŠETŘOVATELSTVÍ, OBOR VŠEOBECNÁ SESTRA	17
2.2.1	Struktura studijní náplně oboru Všeobecná sestra	18
2.2.2	Podmínky a studijní povinnosti.....	18
2.3	ODBORNÁ PRAXE	19
2.3.1	Pojetí	19
2.3.2	Cíle odborné praxe	20
2.3.3	Příprava odborné praxe	20
2.3.4	Povinnosti a práva studentů	22
2.3.5	Vedení odborné praxe	22
2.3.6	Průběh odborné praxe.....	24
2.3.7	Ukončení odborné praxe	24
3	FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PRŮBĚH ODBORNÉ PRAXE	26
3.1	UČÍCÍ SE SUBJEKT	26
3.2	VYUČUJÍCÍ SUBJEKT	27
3.3	UČENÍ.....	27
II	PRAKTICKÁ ČÁST	30
4	METODIKA PRÁCE	31
4.1	CÍLE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	31
4.2	TEORETICKÁ VÝCHODISKA	31
4.2.1	Charakteristika zkoumaného vzorku.....	31
4.2.2	Metoda práce	32
4.2.3	Charakteristika položek v dotazníku	32
4.2.4	Organizace šetření	33
4.2.5	Zpracování získaných dat	33
5	VÝSLEDKY PRŮZKUMU - DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ	34
6	DISKUZE	68
ZÁVĚR	73	
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	75	
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	79	

SEZNAM GRAFŮ	80
SEZNAM TABULEK.....	81
SEZNAM PŘÍLOH.....	82

ÚVOD

Během výkonu svého povolání jsem se setkala s mnoha studentkami a studenty při plnění odborné praxe. Myslím, že možnost vést některé z nich jako mentor, byla právě tou zkušeností, která mě přivedla k rozhodnutí zaměřit svoji bakalářskou práci na téma věnující se odborným praxím studentů. Studenti, přicházející na odbornou praxi jsou vlastně mými/našimi budoucími kolegy a je tedy v našem zájmu, abychom je co nejkvalitněji připravili na výkon jejich povolání.

Pracuji jako sestra od roku 1991, a povolání, které jsem si jako třináctiletá zvolila, mám dodnes ráda, i přes některé obtíže, ať personálního či technického charakteru, které naše profese občas přináší. Myslím, že vztah, který jsem k tomuto povolání našla je zásluha učitelů ze zdravotnické školy, ale i personálu na odděleních, kam jsem docházela na praxi. Výčet by samozřejmě nebyl úplný, bez těch nejdůležitějších, a to pacientů. Ti všichni se účastnili mého vzdělávání a přípravy na povolání sestry. A ti všichni ovlivnili nejen mě samotnou, ale i to, jaké to na praxi bylo, jestli jsem si z pracovního dne odnesla kvalitní, dobrou či trpkou zkušenost.

Současná kvalifikační příprava sester se přesunula ze středních škol na školy vysoké a na Vyšší odborné školy zdravotnické. Průzkum v rámci mé bakalářské práce je zaměřen na faktory ovlivňující průběh odborné praxe studentů oboru Všeobecná sestra, připravující se v prezenční formě bakalářského studia.

Vysokoškolské vzdělávání se od středoškolského odlišuje, již například z pohledu odborných praxí, kdy je student na pracovišti bez učitele, který sice provádí supervizi, ale samotné výuce není přítomen. Dalo by se říct, že student je na praxi „vydán na milost či nemilost“ pracoviště. Nebo to tak není? Jak průběh odborné praxe ovlivní sám student? A co my sestry a ostatní zdravotnický personál? Předáváme kvalitně jen to nejlepší, co je v nás? A stojí o to student vůbec? Co vnímá student na praxi pozitivně a co negativně? Ovlivňuje pacient průběh praxe studentů? Otázek je samozřejmě mnohem více a jedna rozvíjí druhou. Charakter mé práce nedovoluje zkoumat všechny možné činitele ovlivňující odbornou praxi, proto jsou vybrány stěžejní, které vyplynuly ze studia tohoto tématu před započatím psaní této práce.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HISTORIE ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V OŠETŘOVATELSTVÍ

S péčí o člověka se v historii setkáváme již v předkřesťanských kulturách (Kutnohorská, 2010). Hovoříme o tzv. neprofesionálním ošetřovatelství, které je historicky nejdelším obdobím. S příchodem křesťanství se rozvíjí charitativní ošetřovatelství, které se orientuje na péči o specifické skupiny lidí, v tomto období jsou zakládány mnišské řády, kláštery a útulky, špitály a nemocnice. Charitativní ošetřovatelství ovlivnilo vývoj a zaměření ošetřovatelského vzdělání na několik století a působí i v současnosti (Farkašová, 2005).

S pokrokem medicíny vznikají nové, další požadavky na znalosti a dovednosti sester, a tím i na jejich odborné vyškolení. Zakladatelkou první školy, která připravovala speciálně budoucí učitelky sester je Florence Nightingalová,¹ vnímající ošetřovatelské povolání jako umění spojovat vzdělanost s vnímavostí pro nemocného (Pacovský, 1975). O profesionálním ošetřovatelství se začíná hovořit právě od období reformace ošetřovatelství, o které se F. Nightingalová zasloužila (Farkašová, 2005).

1.1 Ošetřovatelské vzdělávání v Českých zemích

Nejstarší zmínka o ošetřovatelském vzdělávání na území českých zemí je z roku 1620, kdy v Praze, Na Františku, při otevřené nemocnici Milosrdných bratří bylo novicům poskytováno vzdělání v opatrovnické činnosti (Kutnohorská, 2010).

V roce 1874 byla v Praze úsilím Ženského výrobního spolku českého a Spolku lékařů českých založena První česká ošetřovatelská škola. Absolventky pracovaly jako ošetřovatelky v domácnosti, pro nemocniční službu byly sestry vychovávány až do roku 1916 formou vyučení v nemocnicích (Pacovský, 1975). V roce 1881 činnost této školy skončila, ale po jejím vzoru byla založena ošetřovatelská škola ve Vídni. V devadesátých letech 19. století školil soukromě prof. MUDr. Bohumil Eiselt skupinu sester na své interní klinice. Dostalo se jim výborného teoretického i praktického vzdělání (Kutnohorská, 2010), které ocenilo i zahraničí.

---

¹ Florence Nightingalová (1820-1910) – anglická ošetřovatelka, zakladatelka moderního ošetřovatelství.

V roce 1914 vydalo rakouské Ministerstvo vnitra nařízení, které určovalo vzdělávání ošetřovatelek ve dvouletých ošetřovatelských školách (Farkašová, 2005). Ve smyslu tohoto nařízení byla v roce 1916 otevřena Česká škola pro ošetřování nemocných při Všeobecné nemocnici v Praze² (Kutnohorská, 2010).

Koncepci teoretické i praktické výuky na této škole významně ovlivnili tři americké sestry,³ které si pozvala do Čech předsedkyně ČSČK paní Alice Masaryková⁴. Po miss Marion G. Parsons se stává ředitelkou školy Sylva Macharová, která mimo jiné zřídila pro žákyně školy, tzv. „školní stanice“ pro praktickou výuku. V roce 1931 přešla škola do státní správy a nesla název Česká státní ošetřovatelská škola (Kutnohorská, 2010).

Po 2. Světové válce se naléhavě zvýšila potřeba kvalifikovaného ošetřovatelského personálu a síť státních škol se tak rychle rozšiřovala. Státní ošetřovatelské školy sloužily ke vzdělání sester pro vlastní ošetřovatelskou činnost, ale bylo třeba vyškolit také sestry pro vedoucí pozice. Pro tyto účely byla v roce 1946 otevřena dvouletá Vyšší ošetřovatelská škola, která dávala vzdělání pedagogické, a to pro učitelky na ošetřovatelských školách, dále připravovala vrchní sestry a také vzdělávala sestry pro terénní péči. Studium bylo možné po absolvování dvouleté ošetřovatelské školy a třech letech praxe (Kutnohorská, 2010).

Po únoru 1948 byly zrušeny ošetřovatelské školy, zřízené z podnětu církve. Na základě zákona došlo také k vytvoření jednotného systému obecného a odborného vzdělávání. Vyšší sociálně zdravotní školy byly čtyřleté, pro druhou polovinu studia si studentky vybíraly specializaci například dětská sestra, zdravotní sestra, zubní laborant aj.⁵ (Kutnohorská, 2010).

---

² Ve stejném roce byla otevřena v Praze také německá ošetřovatelská škola (Kutnohorská, 2010).

³ Miss Marion G. Parsons, Miss A. M. Lentell a Miss B. Kacena.

⁴ A. Masaryková se podílela významně i na otevření Vyšší sociální školy v roce 1918, která v jednoletém studiu připravovala sociálně orientované pracovníky a diplomované sestry pro práci v terénu (Kutnohorská, 2010).

⁵ Dvouleté ošetřovatelské školy patřily do roku 1950 pod Vyšší školy sociálně zdravotní (Kutnohorská, 2010).

Od roku 1951 se studium orientovalo na konkrétní studijní obor už od prvního ročníku a pro nedostatek sester bylo zkráceno na tři roky. V roce 1954 bylo znovu prodlouženo na čtyři roky a v roce 1956 bylo zavedeno i dvouleté pomaturitní studium (Farkašová, 2005).

Kvalifikační vzdělávání středních zdravotnických pracovníků bylo soustředěno na úroveň středních škol a neexistovala žádná návaznost dalšího vzdělávání. Odezvou na vyřešení této situace bylo zahájení činnosti Střediska pro další vzdělávání Středních zdravotnických pracovníků v Brně, nabízející adekvátní možnosti sestrám kontinuálně rozvíjet jejich vědomosti a dovednosti v souladu s rychlým rozvojem nejen oboru ošetrovatelství, ale i oborů lékařských.⁶

V roce 1960 byl založen pětiletý program oboru ošetrovatelství v kombinaci s psychologií a později pedagogikou na Karlově Univerzitě. Studium bylo při zaměstnání, určeno pro sestry, které učily na Středních zdravotnických školách. V roce 1980 bylo zahájeno vysokoškolské denní studium pro sestry na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (Kutnohorská, 2010).

1.2 Vzdělávání sester po roce 1989

Devadesátá léta 20. století přinesla nejen přejmenování názvu oboru Zdravotní sestra na Všeobecná sestra, ale i další výrazné změny. Studium v tomto oboru na středních školách, které začalo v roce 1949, absolvovali v roce 2007 poslední studenti. V roce 1992 bylo zahájeno vysokoškolské studium oboru Všeobecná sestra na některých lékařských fakultách, v roce 1996 vznikly první Vyšší odborné školy zdravotnické, jejichž obsahová i formální stránka se blíží vysoké škole (Kutnohorská, 2010) a i v současné době připravují sestry pro výkon svého povolání.

Střední zdravotnické školy nezanikly, ale dále se věnují přípravě zdravotnických pracovníků. Je možné studovat obor Zdravotnický asistent, čtyřleté maturitní studium nabízí i Zdravotnické lyceum, které je zaměřeno více všeobecně.

---

⁶ NCONZO: *Stručná historie a vývoj Centra v datech* [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.nconzo.cz/web/guest/125>>.

Nejradikálnější změna ve vzdělávání sester, přišla se vstupem České republiky do Evropské Unie, kdy byly přijaty tzv. regulační zákony.

Zákon č. 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu nelékařských zdravotnických povolání a k výkonu činností souvisejících s poskytováním zdravotní péče a o změně některých souvisejících zákonů⁷ zapracovává předpisy práva Evropského společenství a mimo jiné upravuje podmínky pro získání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání. Říká, že odbornou způsobilost k výkonu povolání všeobecné sestry je možné v současné době získat absolvováním nejméně tříletého akreditovaného zdravotnického bakalářského studijního oboru pro přípravu všeobecných sester a v oboru diplomovaná všeobecná sestra na Vyšších odborných školách zdravotnických či odborné školy či v bakalářském studijním programu.⁸ Programy musí respektovat vyhlášku MZ ČR č. 39/2005 Sb., která mimo jiné určuje, že tyto programy musí zahrnovat nejméně 3 roky studia, nejméně 4600 hodin teoretického a praktického vyučování, přičemž z toho nejméně 2300 hodin praktického vyučování.⁹

V oboru ošetřovatelství je možné získat vyšší stupně akademického vzdělání, a to magisterské a doktorské. Je to cesta k prohlubování vědomostí v oboru v souladu s rozvojem a vědeckými poznatky.¹⁰

---

⁷ Zákon o nelékařských zdravotnických povoláních.

⁸ Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních [online]. [cit. 2011-02-19]. Dostupné z WWW: http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411?PC_8411_p=5&PC_8411_1=96/2004&PC_8411_ps=10#10821.

⁹ Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získávání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?cd=76&typ=r&zdroj=sb05039>>.

¹⁰ Věstník MZČR 9/2004 [online]. [cit. 2011-02-19]. Dostupné z WWW: http://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vestnik_3648_1778_11.html

2 BAKALÁŘSKÁ FORMA STUDIA OŠETŘOVATELSTVÍ

Bakalářský studijní program pro kvalifikační vzdělání Všeobecné sestry vznikl na základě požadavků pro zajištění kvalitních a efektivních zdravotnických služeb a vyplývá z role sestry. Vychází z Evropské strategie WHO pro vzdělávání regulovaných nelékařských profesí a absolventům umožňuje mimo jiné i volný pohyb na trhu práce v rámci EU.¹¹

2.1 Profil absolventa bakalářského studia v oboru Všeobecná sestra

Absolvent bakalářského studijního programu Všeobecná sestra získá profesní kvalifikaci Všeobecné sestry/Všeobecného ošetřovatele pro státní i nestátní zdravotnická a sociální zařízení, domácí a komunitní péči, je schopen pečovat o individuální potřeby jednotlivců, rodin a celé populace v širokém spektru činností a kompetencí. Získá oprávnění k registraci nebo jiné předepsané licenci k výkonu zdravotnického povolání ve státech EU.¹²

Výstupní znalosti a dovednosti jsou rozděleny na základní, specializované a vysoce specializované podle základních funkcí, které sestra plní. Činnost sestry, odpovídající za ošetřovatelskou péči zahrnuje péči o jedince všech věkových kategorií, o které je pečováno v nemocnicích nebo mimo ně a při akutních a chronických poruchách zdraví a při somatických a psychických potížích.¹³

2.2 Náplň studijního programu Ošetřovatelství, obor Všeobecná sestra

V současné době je standardní doba studia nejméně 3 roky a nejméně 4 600 hodin výuky, z toho 2300 hodin je věnováno praktickému vyučování.¹⁴ Metodický pokyn MZČR

---

¹¹ UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií [online]. [cit. 2011-03-26]. *Institut zdravotnických studií*. Dostupné z WWW: <http://web.fhs.utb.cz/?id=0_2_6_0&iid=0&type=0&lang=cs>.

¹² Informace o přijímacím řízení (leták UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií).

¹³ *Metodický pokyn k vyhlášce č.39/2005 Sb. pro studijní obor všeobecná sestra* [online]. [cit. 2011-03-25] Dostupné z WWW: <www.mzcr.cz/dokumenty/metodicky-pokyn-vseobecna-sestra_2197_947_3.html>.

¹⁴ *Metodický pokyn k vyhlášce č.39/2005 Sb. pro studijní obor všeobecná sestra* [online]. [cit. 2011-03-25] Dostupné z WWW: <www.mzcr.cz/dokumenty/metodicky-pokyn-vseobecna-sestra_2197_947_3.html>.

k vyhlášce 39/2005 Sb. doporučuje rozdělení předmětů na povinné, povinně volitelné a volitelné.¹⁵

2.2.1 Struktura studijní náplně oboru Všeobecná sestra

Sestává z praktické výuky¹⁶ a teoretické výuky, která poskytuje znalosti:

1. v oborech, které tvoří základ potřebný pro poskytování všeobecné ošetrovatelské péče, a to v anatomii, fyziologii, patologii, mikrobiologii (bakteriologie, virologie a parazitologie), biofyzice, biochemii, základech radiační ochrany, ochraně veřejného zdraví včetně epidemiologie, prevence nemocí, včasné diagnózy nemocí a zdravotní výchovy, ve farmakologii a základních znalostech zdravotnických prostředků,
2. v ošetrovatelství a klinických oborech, a to v historii, charakteru a etice ošetrovatelství, v obecných zásadách péče o zdraví, komunitní péči, ošetrovatelství ve vztahu k praktickému lékařství, k internímu lékařství, chirurgii, pediatrii, péči o matku a novorozence, gynekologii, psychiatrii, geriatrii, k intenzivní péči, dietetice a k transfuznímu lékařství,
3. v sociálních a dalších souvisejících oborech, a to v základech sociologie, základech obecné psychologie, v psychologii nemocných a vývojové psychologii, základech pedagogiky a edukace, právních předpisech ve vztahu k sociální problematice, základech informatiky, statistiky a metodologie vědeckého výzkumu.¹⁷

2.2.2 Podmínky a studijní povinnosti

Studijní řád a zkušební řád univerzity, stejně jako všechna doporučení a směrnice rektora upravují průběh studia, včetně způsobu hodnocení. Každý předmět je ohodnocen určitým

---

¹⁵ Takto jsou rozděleny předměty například i na FHS, UTB ve Zlíně.

¹⁶ Podrobněji viz část 2.3. Odborná praxe.

¹⁷ Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získávání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?cd=76&typ=r&zdroj=sb05039>>.

počtem kreditů¹⁸, ty získá student po jeho absolvování, splněním všech podmínek, předepsaných katedrou. Podmínkou pro pokračování do dalšího studijního roku je získání určitého počtu kreditů v předepsané skladbě (Jarošová, 2006).

Podmínkou uzavření studia je dosažení cílů studijního a vzdělávacího programu, získání předepsaného počtu kreditů v předepsané skladbě a splnění předepsaných studijních povinností do doby dané maximální možnou délkou studia. Vysokoškolské vzdělávání se ukončuje státní závěrečnou zkouškou, skládající se z obhajoby předložené bakalářské práce a ze zkoušky z předmětů ošetrovatelství (teorie ošetrovatelství, ošetrovatelský proces a potřeby člověka, multikulturní ošetrovatelství, výzkum v ošetrovatelství), ošetrovatelství v klinických oborech, humanitní vědy (psychologie, pedagogika, etika v ošetrovatelství).¹⁹

2.3 Odborná praxe

Ve studijním programu Ošetrovatelství, obor Všeobecná sestra úzce navazuje univerzitní vzdělání a praxe. Velký důraz je kladen na kvalitu poznatků a dovedností osvojených v praxi, a proto 50 % výuky probíhá v klinických v podmínkách (Krátká, 2006).

2.3.1 Pojetí

Praxe se vyznačují tím, že probíhají mimo vysokou školu a zpravidla bez přímé přítomnosti vysokoškolského učitele. V průběhu praxe se student začlení do běžných pracovních úkolů v podmínkách a prostředí své budoucí profese, a dostává tak příležitost konfrontace své teoretické připravenosti s praktickou realitou profese (Vašutová, 2002).

Praktické vyučování v klinickém prostředí je plněno formou blokové a individuální praxe. Během doby studia studenti dokumentují splnění určených ošetrovatelských aktivit do De-

---

¹⁸ Tento kreditový systém umožňuje i mobilitu studentů v rámci evropských vzdělávacích programů. (Krátká, 2006)

¹⁹ Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získávání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?cd=76&typ=r&zdroj=sb05039>>.

níku odborné praxe²⁰. Je to jedna z podmínek získání zápočtu v jednotlivých semestrech a také zkoušky, která ve 3. ročníku letního semestru předmět ukončuje.²¹

2.3.2 Cíle odborné praxe

Cíle odborné praxe přesně definuje sylabus předmětu bloková praxe. Pro každý semestr a každý ročník jsou cíle určeny plánovitě, tak aby navazovaly na teoreticko - praktickou přípravu ve škole.

Cíle odborné praxe zahrnují:

1. získání dovednosti potřebné pro plánování, poskytování a vyhodnocování zdravotní péče na základě získaných vědomostí a dovedností. Studující se učí být členem týmu, být vedoucím týmu, poskytovat informace, edukovat a provádět zdravotní výchovu jednotlivců i skupin a přebírat odpovědnost za poskytovanou zdravotní péči,
2. získání dovedností a znalostí v ošetrovatelství ve vztahu k praktickému lékařství a dalším lékařským oborům, zejména k internímu lékařství, chirurgii, péči o děti a pediatrii, péči o matku a novorozence, gynekologii, psychiatrii, péči o seniory a geriatrii, intenzivní péči a komunitní péči a dále dovednosti a znalosti umožňující podílet se na praktickém výcviku zdravotnických pracovníků a zkušenosti z práce s příslušníky jiných profesí ve zdravotnictví.²²

2.3.3 Příprava odborné praxe

K zajištění cílů klinické praxe je potřeba týmové práce, a to studenta, ale i všech pracovníků klinického pracoviště, kteří se na odborné praxe podílejí. Z těchto důvodů je důležité

---

²⁰ Deník odborné praxe je též nazýván jako Logbook či Záznamník výkonů.

²¹ *UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií* [online]. 2010 [cit. 2011-03-26]. Deník odborné praxe BVS. Dostupné z WWW: <http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/Den_k_odb._praxe_BVS_-_7_2010_23.11.2010.pdf>.

²² *Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získávání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání* [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?cd=76&typ=r&zdroj=sb05039>>.

znát a respektovat jasně daná pravidla týkající se jednak kompetencí, ale také povinností zúčastněných stran (Vrublová, 2006).

Při organizaci praxí je nezbytné dodržování vnitřních předpisů příslušné fakulty, která má vypracovány pokyny pro zajištění odborných praxí, týkající se například postupem při organizaci praxí, pravidly pro rozpis služeb či postupem studentů při plnění praxe. Je nutné respektovat i předpisy BOZP, platné legislativy ČR²³ a etických standardů.

Například na UTB ve Zlíně, Fakultě humanitních studií, samotná organizace spadá do kompetence ročníkového vyučujícího, který připraví plány, cíle a obsahovou náplň praxe v jednotlivých ročnících, a to v souladu s platnou legislativou. Provádí kontrolu studentů na pracovištích, supervize a hodnotí studenty. Spolupracuje dále s vedoucím oboru, proděkanem CŽV a praxí na fakultě, s vrchními sestrami a sestrami, které vedou praxe studentů.²⁴ Dále pak organizačně zajišťuje praxi studentů ředitelkou pověřená osoba. Jednak odesílá zúčastněným stranám termíny, rozpisy praxe a počty studentů. Pro studenty, kteří mají povolenou individuální praxi ročníkovou vedoucí je osobou, které se předávají v týdenním předstihu potřebné dokumenty (Jedná se o Žádost o umožnění praxe/stáže, rozpis služeb a kontakt na vrchní sestru kde bude praxe probíhat).²⁵

Ve smlouvě o zajištění praxí jsou ošetřeny nejen povinnosti školy, ale i povinnosti smluvního pracoviště, které musí umožnit plnění cílů praxe. Cílem všech je zabezpečit kvalitní průběh praxe, umožnit naplnění stanovených cílů a poskytovat si vzájemně zpětnou vazbu.

---

²³ Zákon č. 96/2004 Sb., Vyhláška č. 55/2011 Sb., Vyhláška č. 195/2005 Sb. Vyhláška č. 39/2005 Sb., Zákon č. 262/2006 Sb. a jiné.

²⁴ UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií [online]. [cit. 2011-03-26]. *Deník odborné praxe BVS*. Dostupné z WWW: <http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/Den_k_odb._praxe_BVS_-_7_2010_23.11.2010.pdf>.

²⁵ UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií [online]. [cit. 2011-03-26]. *Pokyn k organizaci praxí studentů na Ústavu ošetrovatelství*. Dostupné z WWW: http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/Pokyn_k_organizaci_17_1_2011.pdf

2.3.4 Povinnosti a práva studentů

Studenti v rámci konání ošetrovatelské praxe mají právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví, na informace o rizicích jejich práce a na informace o opatřeních na ochranu před jejich působením (Halmo, 2008, s. 20). Práva studentů na odborné praxi²⁶ jsou stejně jako jiná práva jakousi pojistkou proti nespravedlnosti. Jsou formulována tak, aby studentovi byla umožněna kvalitní výuka za bezpečných podmínek.

Vypracované povinnosti studentů,²⁷ vztahující se k odborné praxi, obsahují pokyny a doporučení před odbornou praxí, řešení nestandardních událostí, informace pro průběh a ukončení odborných praxí. Dodržováním těchto povinností chrání studenti sebe, ale i pacienty, a respektování těchto pravidel vypovídá i o odpovědnosti, která je tolik důležitá v práci sestry.

2.3.5 Vedení odborné praxe

Odborná praxe probíhá v klinickém prostředí pracoviště bez přímého dohledu učitele vysoké školy. Na praxi jsou studenti vedeni sestrou, která přímo na daném pracovišti pracuje. Tyto sestry jsou nazývány jako sestry školitelky, pověřená osoba vedením praxe či mentor.

Průcha (2008) definuje termín mentor takto: *Mentor je osoba uvádějící do znalosti oboru prostřednictvím vedení v reálních situacích (Průcha, 2008, s. 120).*

Role sestry-mentorky předpokládá klinickou a pedagogickou připravenost k zodpovědnosti za klinický dohled nad studenty ošetrovatelství (Farkašová, 2005).

A konkrétní požadavky na mentora jsou určeny takto: je odborník ve své praktické oblasti, dále musí projít náležitou přípravou na svou úlohu učitele, mentora a poskytovatele podpory studentům, i jako hodnotitele a udržuje si svoji klinickou způsobilost (Strategické dokumenty 2, 2002).

---

²⁶ Ukázka Povinností a práv studentů UTB ve Zlíně, FHS, oboru Všeobecná sestra viz příloha P I.

²⁷ Ukázka Povinností a práv studentů UTB ve Zlíně, FHS, oboru Všeobecná sestra viz příloha P I.

Požadavek na klinickou způsobilost je dán v zákoně, vyhláškou č. 55/2011 Sb., kde jsou určeny činnosti zdravotnického pracovníka týkající se vedení odborné praxe následovně:

Mezi činnosti zdravotnického pracovníka s odbornou způsobilostí patří mimo jiné i podílení se na praktickém vyučování ve studijních oborech k získání způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání.²⁸

Pojem pedagogická připravenost předpokládá alespoň minimální pedagogické znalosti či vzdělání, a proto sestra, která vede klinickou přípravu studenta na svém pracovišti, by měla být především vhodně zvolena a sama cítit kladný vztah k této roli sestry.

Vzhledem k změně systému ve vzdělávání sester, ale také rozvoji ošetrovatelství, jsou v rámci celoživotního vzdělávání organizovány pro sestry studijní programy zaměřené na mentorství.²⁹

Tento program má obeznámit s obsahem studijního programu a s procesy, aby mentor věděl, co má očekávat od studenta v různé fázi jeho vzdělávání (Vránová, 2006, s. 6). Příprava na mentorství by měla také zahrnovat způsobilost praktikovat ošetrovatelství založené na důkazech, tzv. evidence-based (Vránová, 2006).

Počet studentů na jednoho mentora je stanoven podle typu pracoviště. Optimální je 1-3 dle provozu na standardní stanici (lůžkové nebo ambulanti) a 1-2 studenti na JIP/ARO a operační sál.³⁰

---

²⁸ Vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků [online]. [cit. 2011-03-26]. Dostupné z WWW:

<http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411?PC_8411_p=3&PC_8411_l=5/2011&PC_8411_ps=10#10821>.

²⁹ Například na FHS, UTB ve Zlíně proběhl program v roce 2006/2007 pod názvem: Speciální příprava mentorů odborné praxe studentů.

³⁰ *Metodický pokyn-všeobecná sestra* [online]. [cit. 2011-03-25] Dostupné z WWW: <www.mzcr.cz/dokumenty/metodicky-pokyn-vseobecna-sestra_2197_947_3.html>.

2.3.6 Průběh odborné praxe

V den nástupu na odbornou praxi je student přidělen sestře nebo mentorce, pod jejímž vedením pracuje po celou dobu služby, a pokud je to možné i co nejvíce všech dalších služeb. Student musí vždy vědět, kdo je jeho dohled, pokud mu nebyl určen, požádá student staniční nebo vrchní sestru o nápravu, v případě problémů se obrátí na ročníkového vyučujícího. Student pracuje systémem ošetrovatelského procesu, plní úkoly dle logbooku, dle zadání a pokynů sestry, pod jejímž vedením pracuje. Členové ostatního zdravotnického týmu mohou tak činit jejím prostřednictvím.³¹

V prvních dnech si student a mentor stanoví plán aktivit a výukové cíle. V rámci stanovení těchto cílů je dobré, aby si určili, které činnosti má již student teoreticky zvládnuté a potřebuje je prakticky procvičit, které aktivity či zákroky potřebuje shlédnout, například pro získání představy o mezioborové spolupráci různých profesních skupin apod. V průběhu praxe student a mentor konzultuje plnění stanovených cílů a naplánovaných činností (Halmo, 2008).

2.3.7 Ukončení odborné praxe

V posledních dnech praxe zhodnotí mentor se studentem celý průběh praxe a splnění cílů (Halmo, 2008). Docházku, počty a typy procvičených ošetrovatelských činností si student zaznamenává a nechává potvrdit průběžně.

K závěru praxe na konkrétním oddělení mentor či pověřená osoba vypracuje závěrečné hodnocení studenta. Mimo toto celkové hodnocení je student hodnocen i průběžně, jsou mu zdůrazněny klady i zápory (Krátká, 2006).

Konkrétní podobu studijních povinností, ukončení odborné praxe vymezuje studijní program, studijní plán a zkušební řád konkrétní vysoké školy. Například na FHS, UTB ve Zlíně: splněním všech podmínek je za každý semestr udělen studentovi zápočet. Ve 3. ročníku letního semestru je po předchozím udělení zápočtu předmět ukončen zkouškou. Student

---

³¹ UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií [online]. [cit. 2011-03-26]. *Pokyn k organizaci praxí studentů na Ústavu ošetrovatelství*. Dostupné z WWW: http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/Pokyn_k_organizaci_17_1_2011.pdf

k zápočtu předkládá vyhotovený úkol zadaný pro konkrétní semestr, přehled splněných výkonů, potvrzení o splnění počtu hodin na pracovišti, včetně hodnocení z tohoto pracoviště a zprávu studenta o průběhu praxe, což je zhodnocení splnění cílů. Ve třetím ročníku letního semestru ještě výkaz individuální praxe podle pracovišť za každý akademický rok, včetně hodnocení a závěrečné zprávy o průběhu praxe.³²

---

³² UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií [online]. [cit. 2011-03-26]. *Deník odborné praxe BVS*. Dostupné z WWW: <http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/Den_k_odb._praxe_BVS_-_7_2010_23.11.2010.pdf>.

3 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ PRŮBĚH ODBORNÉ PRAXE

Z pohledu pedagogiky jde na odborné praxi o edukační proces, který probíhá v určitém, předem daném prostředí, čase, místu atd., jehož základní konstituenty tvoří: učící se subjekt, vyučující subjekt a učení (Průcha, 2002).

3.1 Učící se subjekt

Ke studiu je uchazeč přijat až po úspěšném ukončení středoškolského vzdělání s maturitou, po zkoušce opravňující ke vstupu na vysokou školu, pokud splnil podmínky přijímacího řízení vysoké školy a jeho/její zdravotní stav splňuje kriteria, které jsou v souladu s platnými právními předpisy ČR.³³

Mezinárodními kritérii pro kvalifikační přípravu sester je dáno, aby studenti byli do ošetrovatelských škol přijímáni od 18 let věku a po ukončeném středoškolském vzdělání (Jarošová, 2006).

V období adolescence mladý člověk již objektivněji pohlíží na jednotlivé profese a dokáže lépe posoudit své vlastní osobní schopnosti a předpoklady pro další studium než v období puberty (Kuric, 2001), kdy si také někteří volí své povolání.

Každý člověk je individualita, proto i student (alias učící se subjekt) může průběh odborné praxe ovlivňovat přes následující tři oblasti:

Student jako osobnost, tj. individualita s danou psychosomatickou a sociální charakteristikou, s vyhraněnými zájmy a životními potřebami, s určitou strukturou postojů a hodnotových orientací, s ustalujícími se charakterovými vlastnostmi, s osobními problémy (Vašutová, 2002, s. 159).

Student jako učící se jedinec, který má vzdělávací zájmy, motivaci k učení, intelektuální výbavu (Vašutová, 2002).

Student jako klient, který je odběratelem výuky a předpokládá, že ho vysoká škola připraví pro výkon profese a znalostmi v oboru (Vašutová, 2002).

3.2 Vyučující subjekt

Vyučujícím subjektem je osoba, která vede studenta na odborné praxi, mentor.³⁴

Mentor ovlivňuje studenta a působí na jeho postoje k pracovním úkolům, je pro něj určitým vzorem a v období praxe pracovním partnerem. Způsob práce a komunikace mentora může pomocí senzomotorického učení ovlivňovat studenta a vést k vytváření postojů k práci, k úkolům, ke kolegům, k pacientům (Vrublová, 2006).

Na většině pracovišť je mentor či pověřená setra, která odborně vede studenty na praxi v běžném pracovním zařazení. Znamená to, že plní roli sestry zároveň s rolí pedagoga, což na ni klade vyšší nároky než při běžné službě.

Studenti si většinou uvědomují tento tlak, který působí na mentora a mnohdy sami nechtějí situaci dále ztěžovat. Na mentorovi však je, aby nabízel rovnováhu, podporu, přinášel výzvy a zpětnou vazbu, což umožní studentům cítit se užitečný na pracovišti, ale také aby rozvíjel jejich sebevědomí a způsobilost (West, 2008).

3.3 Učení

Učení znamená získávání zkušeností, utváření a pozměňování jedince v průběhu života (Průcha, 2002, s. 76) a vede ke vzdělání, která je součástí socializace. Na socializaci se podílejí sociální skupiny, genová, dědičná a vrozená výbava jedince (Průcha, 2008).

V souvislosti s učením na pracovišti je znám termín Workplace learning, který definovala v roce 2007 Karen Evansová. Prostředí pracoviště představuje komplex podmínek a okolností pro učení se a výkon práce, podmínek materiálních, sociálních i kulturních (Novotný, 2009).

Co tedy může ovlivnit průběh odborné praxe studentů z pohledu učení, pracoviště a učení na pracovišti?

---

³³ *Metodický pokyn-všeobecná sestra* [online]. [cit. 2011-03-25] Dostupné z WWW: <www.mzcr.cz/dokumenty/metodicky-pokyn-vseobecna-sestra_2197_947_3.html>.

³⁴ Bližším vysvětlením problematiky a pojmů z této oblasti se zabývá kapitola: 2.3.5. Vedení odborné praxe.

Práce - typ oddělení, zdravotní stav nemocných, počet zdravotnických pracovníků na pracovišti, na konkrétní službě, pracovní doba, pracovní tempo, přestávky, charakter práce-administrativa, pomocné práce, různé typy výkonů (Rozsypalová, 1981).

Fyzikální, chemické, biologické, mikroklimatické podmínky - hlučnost, prostorové uspořádání a vybavení,³⁵ osvětlení, estetická úprava, větrání, teplota, vlhkost, zásobování vodou, prostory pro osobní hygienu, stravování, odpočinek, odkládání věcí aj., riziko ohrožení vlastního zdraví, dodržování BOZP...³⁶

Sociální pracovní podmínky - úroveň spolupráce, jednání a vztahů mezi jednotlivci.³⁷ A to na všech úrovních. Například student-sestra, student-lékař, student-pacient, student-student, sestra-lékař, sestra-pacient, nadřízený-podřízený...), úroveň znalostí, prestiž povolání sestry, charakterové vlastnosti jedinců a jiné.

Faktory, napomáhající edukaci - zejména compliance, motivace, připravenost být edukován a zpětná vazba (Závodná, 2005). Kuberová (2010) přidává ještě pohotovost, logicky sestavený edukační plán, možnost opakování, optimální prostor a čas.

Lze zde zařadit i faktor připravenosti a úroveň znalostí a dovedností studenta z laboratorních podmínek školy. Tedy, zda přichází na praxi a má nacvičeny například výkony na simulátorech, ale i zda aplikuje poznatky z jiných oborů (například psychologie, etiky, pedagogiky apod).

Ostatní - vše co ruší soustředěnost (například hluk), roli hraje i zodpovědnost zúčastněných stran, psychická zátěž, stres,³⁸ apod.

---

³⁵ V našem případě ošetrovací jednotky.

³⁶ *Zákoník práce: Bezpečnost a ochrana zdraví při práci* [online]. [cit. 2011-04-19]. Dostupné z WWW: <<http://zakonik-prace.cz/7zakonik-prace.html>>.

³⁷ *Hygiena práce: Ochrana zdraví před riziky pracovního prostředí* [online]. [cit. 2011-04-19]. Dostupné z WWW: <http://www.hygienaprace.cz/informace_3_5.htm>.

³⁸ *Hygiena práce: Ochrana zdraví před riziky pracovního prostředí* [online]. [cit. 2011-04-19]. Dostupné z WWW: <http://www.hygienaprace.cz/informace_3_5.htm>.

Vždycky, když dochází k učení na pracovišti, je toto učení nevyhnutelně, přímo či nepřímo, ovlivňováno tím, jak je pracovní život ve společnosti organizován a jak funguje (Illeris, 2004).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODIKA PRÁCE

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila typ kvalitativního šetření, které se mi jevílo vzhledem ke zkoumané problematice jako nejvhodnější. Tento typ výzkumu je ve své povaze orientovaný holisticky (Bártlová, 2005). *Umožňuje poznání širšího kontextu jevů, které badatele zajímají a jejich poznání v přirozených podmínkách* (Kutnohorská, 2009, s. 22). Pozornost se v poslední době věnuje i využití kombinace přístupů kvalitativního a kvantitativního výzkumu, které jsou označovány jako smíšené plány výzkumu a smíšené výzkumné metody (Hendl, 2008). Vzhledem k typu některých dat v mé práci jsem tedy využila i já metodologie kvantitativního přístupu a u vybraných položek jsem některá data kvantifikovala.

4.1 Cíle bakalářské práce

1. Zjistit, které faktory ovlivňují studenty na odborné praxi.
2. Zjistit sebehodnocení studenta ve vztahu k odborné praxi.
3. Zjistit, jak ovlivňují zúčastněné osoby (sestra, pacient, zdravotnický personál) studenta při odborné praxi.
4. Zjistit názor studentů na odbornou praxi.

4.2 Teoretická východiska

Bakalářskou práci na téma: Faktory ovlivňující průběh odborné praxe studentů oboru Všeobecná sestra jsem začala psát po prostudování zdrojů v dostupné odborné knižní formě, v odborných časopisech, v internetových zdrojích. Informace jsem hledala i na odborné konferenci na pedagogické téma. Z počátku jsem se snažila oprostit od svých praktických zkušeností s mentorstvím, ať už z pozice studenta na odborné praxi či z pozice sestry-mentorky, abych byla opravdu nezaujatým badatelem. Nicméně má osobní zkušenost s rolí studentky, mentorky i pacientky, měla vliv na celkové zpracování bakalářské práce.

4.2.1 Charakteristika zkoumaného vzorku

Základním vzorkem pro dotazníkové šetření byli studenti vysoké školy, studující obor Všeobecná sestra. Vzhledem k potřebám této práce byli osloveni pouze ti, kteří studují 2. a 3. ročník prezenční formy studia, protože studenti 1. ročníku neměli s praktickým vyučo-

váním ještě dost zkušeností. V době realizace průzkumu měli absolvovanou praxi pouze u praktických lékařů.

4.2.2 Metoda práce

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila metodu dotazníkového šetření.

Dotazník v jeho základní formě je v podstatě standardizované interview předložené v písemné formě (Ferjenčík, 2000), což plně vyhovovalo potřebám mé práce. Dotazník má ty výhody, že na rozdíl od rozhovoru, který je časově velmi náročný, může být v relativně krátké době osloven větší počet respondentů. Dotazník (viz příloha P II), který jsem vytvořila a použila pouze pro účely této práce, se skládá z 25 položek. Úvod seznamuje respondenty s tématem bakalářské práce a pokyny k jeho vyplnění. Dotazníkové položky jsou otázky různého typu, které je možné rozdělit následovně:

Uzavřené otázky: 1, 2.

Polouzavřené otázky: 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 18, 19.

Otevřené otázky: 14, 23, 24, 25.

Polytomické otázky: 6, 13, 17.

Číselná škála: 20, 21, 22.

Poslední položka je nečíslovaná a nabízí respondentům volně se vyjádřit ke zkoumané problematice.

4.2.3 Charakteristika položek v dotazníku

Položka číslo 1, 2, 3, zjišťuje identifikační znaky respondenta: věk, ročník studia, absolvované vzdělání, položka č. 4 pracovní či studijní činnost po střední škole. Položka 5 zjišťuje vlastnictví registrace v oboru Všeobecná sestra. Položka číslo 6 zjišťuje, s kým si sjednávají studenti odbornou praxi. Položka číslo 7 zjišťuje preferovaný typ služby. Položka číslo 8, 9, 12 se zabývá vedením odborné praxe. Položka číslo 10 a 11 se zabývá souhlasem pacienta s ošetřováním studenty a zkoumá zkušenost a postoj respondentů k této situaci. Položka 13, 14 a 15 zjišťuje údaje o prolínání se odborné praxe s jinými studenty a postoj respondenta k této problematice. Pocity respondenta při průběhu odborné praxe zkoumají položky č. 16, 17, 18, 22, 23, 24. Položka 19 zjišťuje postup respondenta při problému, konkrétně při nedostatku znalostí. Položka 20 je hodnocením osoby, která vede odbornou praxi. Názor na odbornou praxi je zahrnut do položky 21 a 25.

4.2.4 Organizace šetření

Před zpracováním dotazníku jsem provedla předvýzkum formou deníků. Toto rozhodnutí jsem učinila zejména z důvodu, abych co nejlépe zacílila otázky v následně vypracovávaném dotazníku. Požádala jsem tedy budoucí případné respondenty na začátku akademického roku formou dopisu (příloha P III) o zasílání postřehů z průběhu odborné praxe v období od října 2010 do začátku prosince 2010. Pro tyto účely jsem zřídila e-mailovou adresu, kam mohli respondenti anonymně zasílat své hodnocení praxe. Tyto jejich zápisky mi pak ukázaly oblasti, které jsem zpracovala do otázek samotného dotazníku. Po zpracování jeho první verze jsem provedla pilotní test a následně odstranila drobné nedostatky. Jednalo se o nedokonalé formulace u dvou otázek a formální úpravy celého dotazníku. Následně upravené a schválené dotazníky jsem distribuovala mezi zkoumaný vzorek respondentů, a to 20. a 21. prosince 2010. Rozdáno bylo 57 dotazníků, které byly hned po vyplnění sesbírány formou sběru do obálky, aby byla zachována anonymita. Celková návratnost byla 57 (100%), přičemž jeden dotazník jsem vyřadila, neboť obsahoval větší část nevyplněných položek. Ke zpracování bylo použito 56 (98,25 %) dotazníků.

4.2.5 Zpracování získaných dat

Získaná data z dotazníkového šetření jsem zpracovala do tabulek a některé doplnila grafem. Tabulky jsem vytvořila v programu Microsoft Office Word 2007, a následně vybrané jsem převedla na grafy v programu Microsoft Office Excel 2007. Získané hodnoty jsem uváděla v absolutních a relativních číslech a u vybraných položek jsem zpracovala prostý aritmetický průměr. U většiny položek absolutní četnost udává počet respondentů, v některých případech absolutní četnost udává počet odpovědí, přičemž na tuto situaci je upozorněno přímo u zpracovávané položky. U položek číslo: 15, 16, 23, 24 a 25 jsou odpovědi rozděleny do kategorií, které jsem si vytvořila z odpovědí respondentů a nejzajímavější jsem uvedla v doslovném přepisu. Tabulky a grafy vztažené k jednotlivým položkám v dotazníku jsem pojmenovala co nejpřiléhavěji, a to podle typu zkoumaného jevu.

5 VÝSLEDKY PRŮZKUMU - DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ

Položka č. 1: Kolik je Vám let?

Tabulka č. 1: Věk respondentů

Věk respondentů	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
19 - 20	19	33,93
21 - 25	37	66,07
26 a více	0	0
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 1 ukazuje počet respondentů v jednotlivých věkových skupinách. Nejvíce je jich ze skupiny 21 - 25 let, tedy 37 (66,07 %). K věkové skupině 19 - 20 let se přihlásilo 19 (33,93 %), k věkové skupině 26 a více se nepřihlásil ani jeden respondent.

Položka č. 2: Jsem studentem/studentkou:

Tabulka č. 2: Ročník studia

Ročník studia	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
2. ročníku	25	44,64
3. ročníku	31	55,36
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 2 názorně ukazuje počty respondentů v jednotlivých ročnících studia. 2. ročník studuje 25 (44,64 %) a 3. ročník 31 (56,36 %) respondentů.

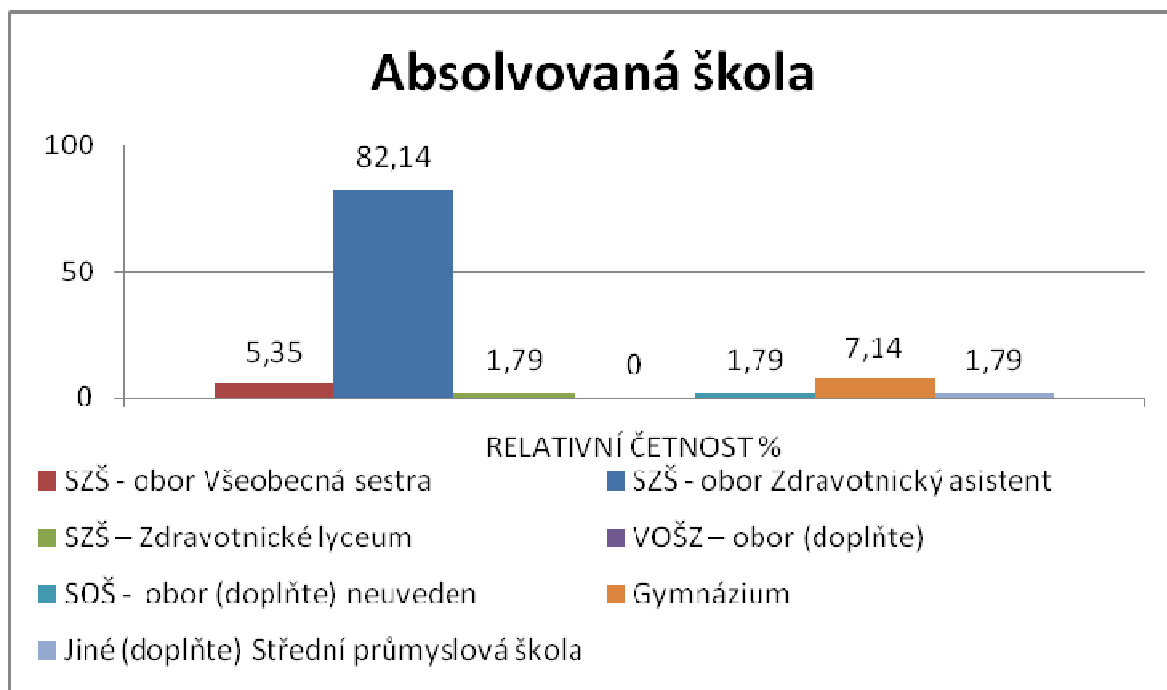
Položka č. 3: Jsem absolventem/absolventkou:

Tabulka č. 3: Absolvovaná škola

Absolvovaná škola	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
SZŠ - obor Všeobecná sestra	3	5,35
SZŠ - obor Zdravotnický asistent	46	82,14
SZŠ - Zdravotnické lyceum	1	1,79
VOŠZ - obor (doplňte)	0	0
SOŠ - obor (doplňte)	1	1,79
Gymnázium	4	7,14
Jiné (doplňte)	1	1,79
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 3 a graf č. 1 ukazuje typ absolvované školy, případně obor, pokud jej respondent uvedl. Údaje v grafu jsou uvedeny v relativní četnosti. Nejvíce respondentů má absolvovanou Střední zdravotnickou školu (dále jen SZŠ) v oboru Zdravotnický asistent, a to 46 (82,14 %). Gymnázium absolvovali 4 (7,14 %). Dále obor Všeobecná sestra na SZŠ mají absolvovaný 3 (5,35 %) respondenti, 1 (1,79 %) udává absolvování SZŠ - Zdravotnické lyceum, dále 1 (1,79 %) označil Střední odbornou školu, ale neuvedl obor. Položku „jiné“ využil 1 (1,79 %), kde uvedl „*Střední průmyslovou školu*“. K absolvování Vyšší odborné školy zdravotnické (dále jen VOŠZ) se nepřihlásil ani jeden z respondentů. Odpovědi jsem ještě specifikovala - viz tabulka č. 4 s názvem: Zaměření absolvované školy.

Graf č. 1: Absolvovaná škola

Tabulka č. 4: Zaměření absolvované školy

Zaměření absolvované školy	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
zdravotnické	50	89,28
nezdravotnické	5	8,93
neuvedeno	1	1,79
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 4 ukazuje rozdělení respondentů na absolventy škol se zdravotnickým a nezdravotnickým zaměřením. Převažují ti, kteří absolvovali školu zdravotnického zaměření, v počtu 50 (89,28 %). 5 (8,93 %) absolvovali nezdravotnický typ školy. 1 (1,79 %) respondent neuvedl obor absolvované střední školy.

Položka č. 4: Po absolvování střední školy jsem:

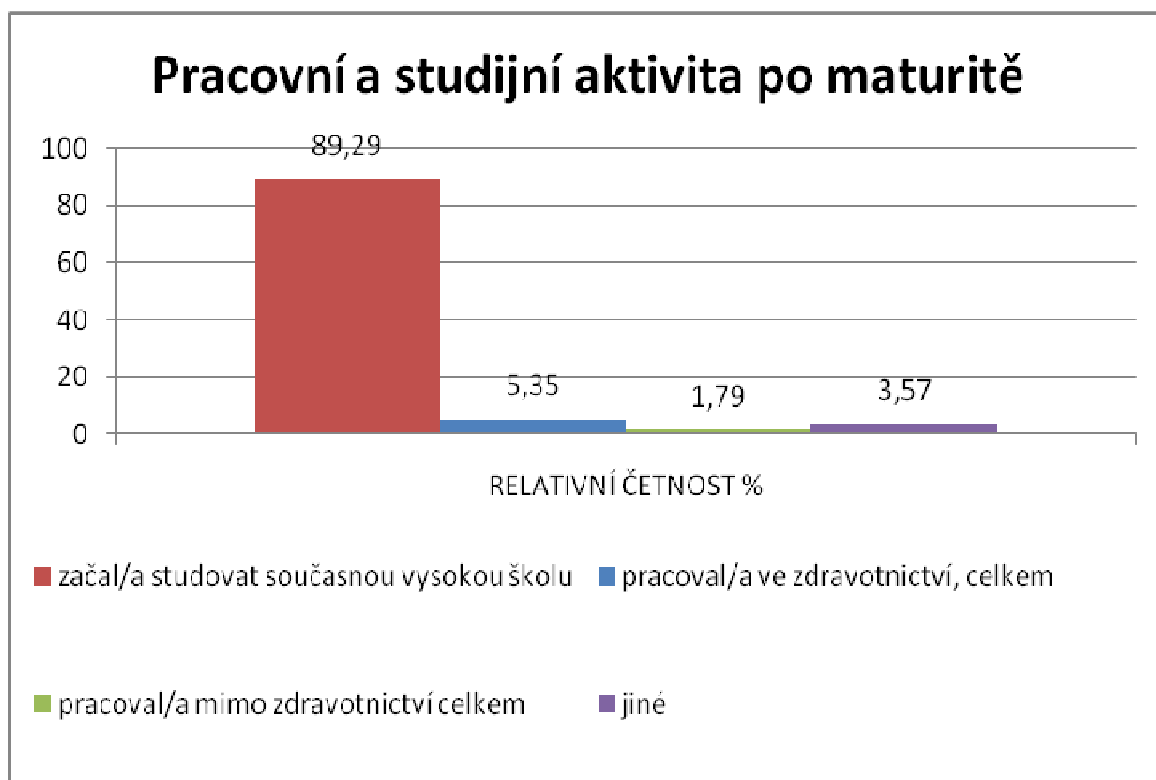
Tabulka č. 5: Pracovní a studijní aktivita po absolvování střední školy

Pracovní a studijní aktivita po absolvování střední školy	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
začal/a studovat současnou vysokou školu	50	89,29
pracoval/a ve zdravotnictví, celkem (doplňte jak dlouho)	3	5,35
pracoval/a mimo zdravotnictví celkem (doplňte, jak dlouho)	1	1,79
jiné (doplňte)	2	3,57
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 5 a graf č. 2 znázorňuje přehled pracovních a studijních aktivit respondentů po ukončení střední školy, tedy po maturitě. Údaje v grafu jsou uvedeny v relativní četnosti. Nejvíce respondentů začalo po absolvování střední školy studovat současnou vysokou školu, a to 50 (89,28 %). 3 (5,35 %) nejdříve pracovali ve zdravotnictví, a pak nastoupili na vysokou školu, z toho jeden respondent uvedl, že pracoval 10 měsíců a dva napsali 1 rok. 1 (1,79 %) respondent pracoval mimo zdravotnictví jeden rok a odpověď „jiné“ zvolili 2 (3,57 %), kteří uvedli: „studium na VOŠZ a práce na půl úvazku“ a druhý napsal: „studium na Jazykové škole a přestup na současnou vysokou školu“.

Odpovědi jsem ještě specifikovala - viz tabulka č. 6 s názvem: Zkušenost s pracovním procesem po střední škole.

Graf č. 2: Pracovní a studijní aktivita po maturitě

Tabulka č. 6: Zkušenost s pracovním procesem po střední škole

Zkušenost s pracovním procesem po střední škole	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
ano	5	8,93
ne	51	91,07
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 6 ukazuje počty respondentů, kteří mají a nemají zkušenost s pracovním procesem. 5 (8,93 %) uvedlo, že pracovali po absolvování střední školy. Z toho 3 respondenti pracovali ve zdravotnictví, 1 uvedl roční práci mimo zdravotnictví a 1 uvedl poloviční pracovní úvazek bez upřesnění typu pracoviště. 51 (91,07 %) respondentů neuvádělo, že by pracovali po absolvování střední školy, před započítáním studia na současné vysoké škole.

Položka č. 5: Jste registrovaný/á všeobecná sestra?

Tabulka č. 7: Registrace v oboru Všeobecná sestra

Registrace v oboru Všeobecná sestra	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
ano	0	0
ne	47	83,93
ne, ale uvažuji o ní	9	16,07
ne, nepovažuji ji za nutnou	0	0
jiné (doplňte)	0	0
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 7 znázorňuje údaje o respondentech, zda jsou registrovaní v oboru Všeobecná sestra. 56 (100 %) není registrováno v oboru Všeobecná sestra. Že by ji neměli a zároveň nepovažovali za nutnou, neoznačil ani jeden z respondentů. Odpověď znění: „ne, ale uvažuji o ní“ označilo 9 (16,07 %) dotázaných.

Položka č. 6: Odbornou praxi včetně služeb: (možno označit i více odpovědí)

Tabulka č. 8: Kontaktovaná osoba před odbornou praxí

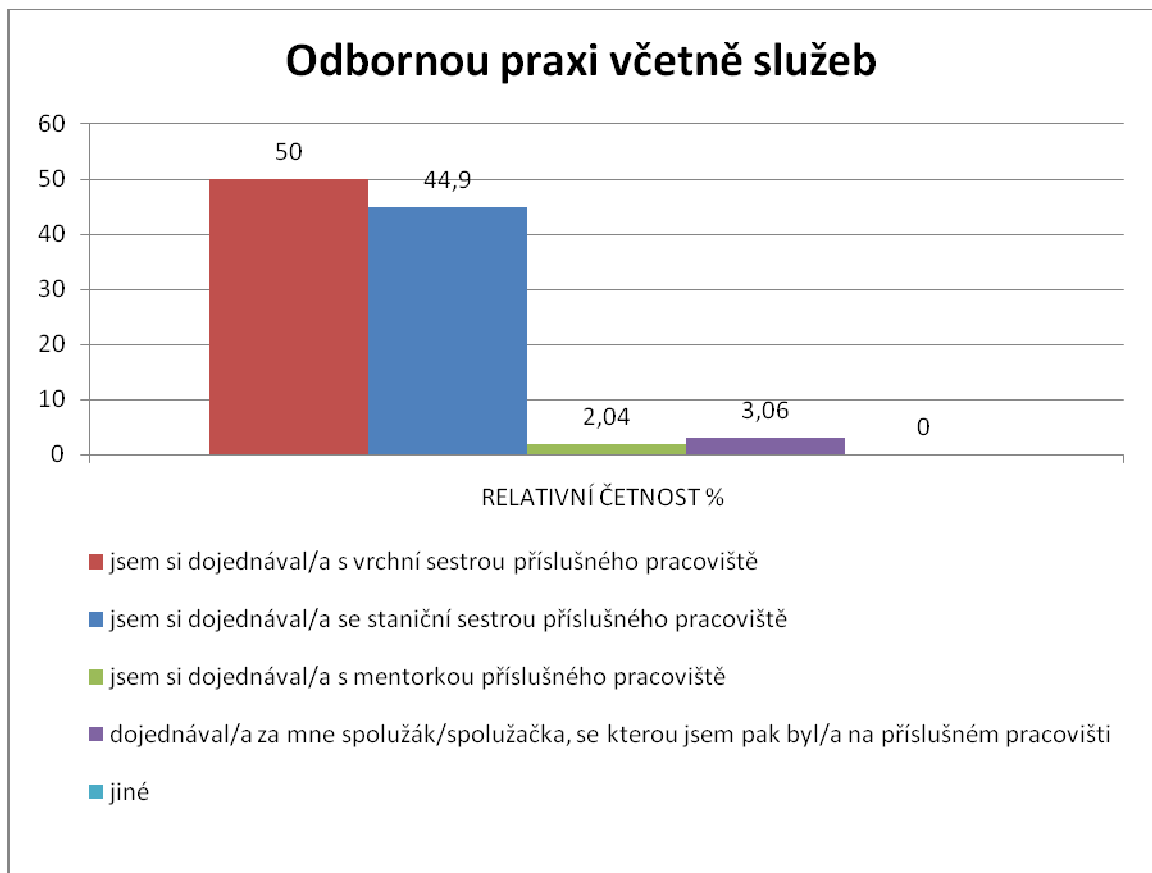
Odbornou praxi včetně služeb	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
jsem si dojednával/a s vrchní sestrou příslušného pracoviště	49	50,00
jsem si dojednával/a se staniční sestrou příslušného pracoviště	44	44,90
jsem si dojednával/a s mentorkou příslušného pracoviště	2	2,04
dojednával/a za mne spolužák/spolužačka, se kterou jsem pak byl/a na příslušném pracovišti	3	3,06
jiné (doplňte)	0	0
CELKEM	98	100,00

Tabulka č. 8 a graf č. 3 ukazuje, s kým si respondenti dojednávají odbornou praxi, včetně rozpisu služeb. Údaje v grafu jsou uvedeny v relativní četnosti. Celkem bylo respondenty označeno 98 odpovědí, což při počtu respondentů 56 odpovídá, že v aritmetickém průměru (dále jen průměr) volili respondenti 1,75 odpovědi. Nejčastěji označená byla: odbornou praxi „jsem si dojednával/a s vrchní sestrou příslušného pracoviště“, tato odpověď byla zvolena 49 krát (50 %). Odpověď „jsem si dojednával/a se staniční sestrou příslušného pracoviště“ byla zvolena 44 krát (44,9 %). Odpověď: „dojednával/a za mě spolužák/spolužačka ...“ byla zvolena 3 krát (3,06 %). Odpověď: „...s mentorkou příslušného pracoviště“ byla zvolena 2 krát (3,06 %). Nejčastěji zvolenou kombinací odpovědí bylo, že odbornou praxi včetně služeb: „jsem si dojednával/a s vrchní sestrou příslušného pracoviště“ a „jsem si dojednával/a se staniční sestrou příslušného pracoviště.“ (Takto odpovědělo 32 respondentů, (57,14 %) z celkového počtu 56 dotázaných.)³⁹

---

³⁹ Údaj v závorce není v tabulce.

Graf č. 3: Kontaktovaná osoba před odbornou praxí

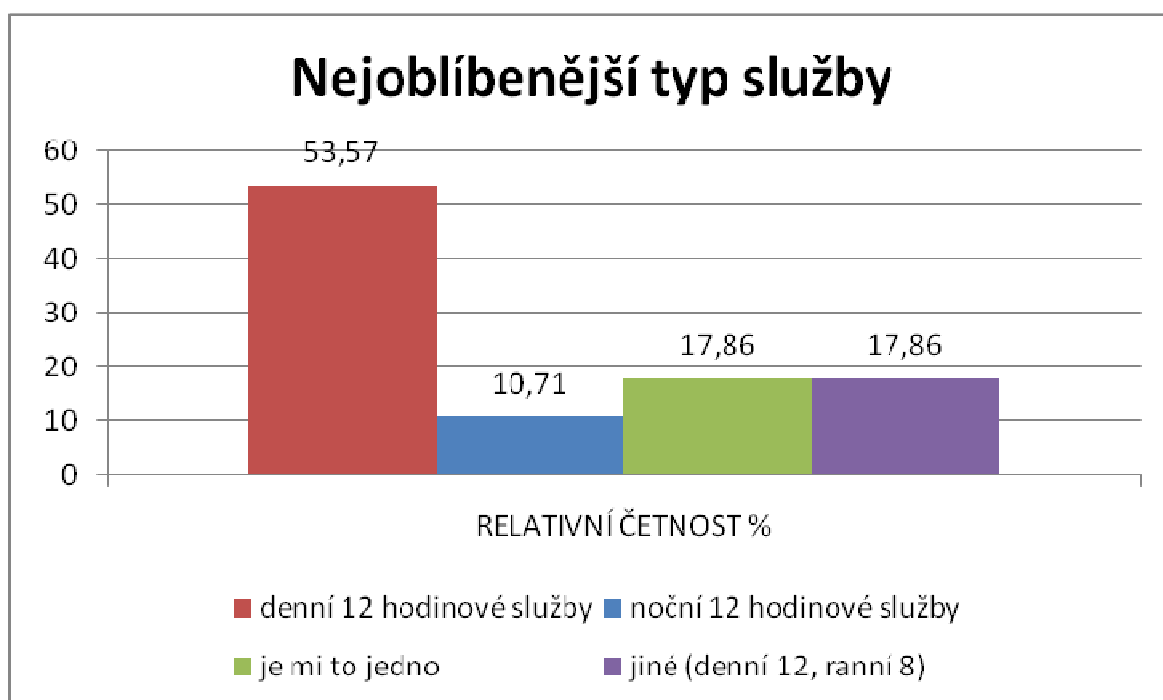
Položka č. 7: Ze služeb mám nejradyji:

Tabulka č. 9: Nejoblíbenější typ služby

Nejoblíbenější typ služby	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
denní 12 hodinové služby	30	53,57
noční 12 hodinové služby	6	10,71
je mi to jedno	10	17,86
jiné (doplňte)	10	17,86
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 9 a graf č. 4 ukazuje respondenty preferovaný typ služby. Údaje v grafu jsou v relativní četnosti. Denní 12 hodinovou službu jako nejoblíbenější typ služby zvolilo 30 (53,57 %), 10 (17,86 %) respondentů zvolilo odpověď „je mi to jedno“. 10 (17,86 %) volilo odpověď „jiné“, kde 2 respondenti uvedli odpověď: „denní 12 i ranní 8.“ a 8 studentů napsalo: „ranní 8.“ 6 (10,71 %) označilo noční 12 hodinové směny za nejoblíbenější.

Graf č. 4: Nejoblíbenější typ služby

Položka č. 8: V průběhu jedné služby se mi nejčastěji věnuje:

Tabulka č. 10: Pracovníci, nejčastěji se věnující studentovi

Pracovníci, nejčastěji se věnující studentovi	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
mentor či pověřená sestra	11	19,64
staniční sestra	1	1,79
vrchní sestra	0	0
kdo má zrovna čas, ale jen jedna osoba	13	23,21
všechny sloužící sestry	19	33,93
nikdo	3	5,36
jiné (doplňte)	9	16,07
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 10 ukazuje nejobvyklejší stav na odborné praxi z pohledu respondentů, jak určili, kdo se jim nejčastěji věnuje na odborné praxi. Nejvíce respondentů, tedy 19 (33,93 %) uvedlo, že během jedné služby se mu nejčastěji věnují všechny sloužící sestry. 13 (23,21 %) uvedlo, že se mu většinou věnuje kdo má zrovna čas, ale vždy jen jedna osoba. 11 (19,64 %) uvedlo, že nejčastěji se jim v průběhu jedné služby věnuje mentor nebo pověřená sestra. 9 (16,07 %) zvolilo odpověď: „jiné“, kde napsali: „*kdo má zrovna čas, všechny sestry*“- toto uvedlo 6 respondentů a další napsali: „*Mentor, občas nikdo*“, „*Staniční sestra, všechny sestry*“. „*Kdo má zrovna čas, všechny sestry*“. 3 (5,36 %) zvolili odpověď, že se jim většinou nevěnuje nikdo a odpověď „staniční sestra“ uvedl 1 (1,79 %) respondent.

Položka č. 9: Úkoly během praxe mi nejčastěji zadává:

Tabulka č. 11: Pracovníci, nejčastěji úkolující studenty

Pracovníci, nejčastěji úkolující studenty	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
mentor či pověřená sestra	8	14,29
staniční setra	0	0
vrchní sestra	0	0
kdo má zrovna čas, ale jen jedna osoba	6	10,71
všechny sloužící sestry	16	28,57
všichni sloužící zdravotničtí pracovníci (včetně pomocného personálu)	18	32,14
nikdo, zapojím se do týmu a pracuji samostatně	0	0
jiné (doplňte)	8	14,29
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 11 ukazuje nejobvyklejší stav na odborné praxi pohledem respondentů, jak určili, kdo jim nejčastěji na odborné praxi zadává úkoly. 18 (32,14 %) uvádí, že úkoly nejčastěji dostává od všech sloužících pracovníků, včetně pomocného personálu. 16 (28,27 %) dostává úkoly od všech sloužících sester, 8 (14,29 %) nejčastěji dostává úkoly od mentora či pověřené sestry. 6 (10,71 %) od toho, kdo má zrovna čas, ale vždy jen od jedné osoby. 8 respondentů označili odpověď jiné, kde uvedli většinou kombinace původně nabízených odpovědí. Například 2 respondenti napsali: „mentor, vrchní, staniční sestry“. Dva uvedli: „Kdo má zrovna čas“. A další odpovědi:

„Všichni, včetně pomocného personálu + nikdo, zapojím se a pracuji samostatně“.

„Mentor, všichni - jak kde.“

„Mentor, všechny sestry.“

„O úkoly si říkám sama a něco mi zadají.“

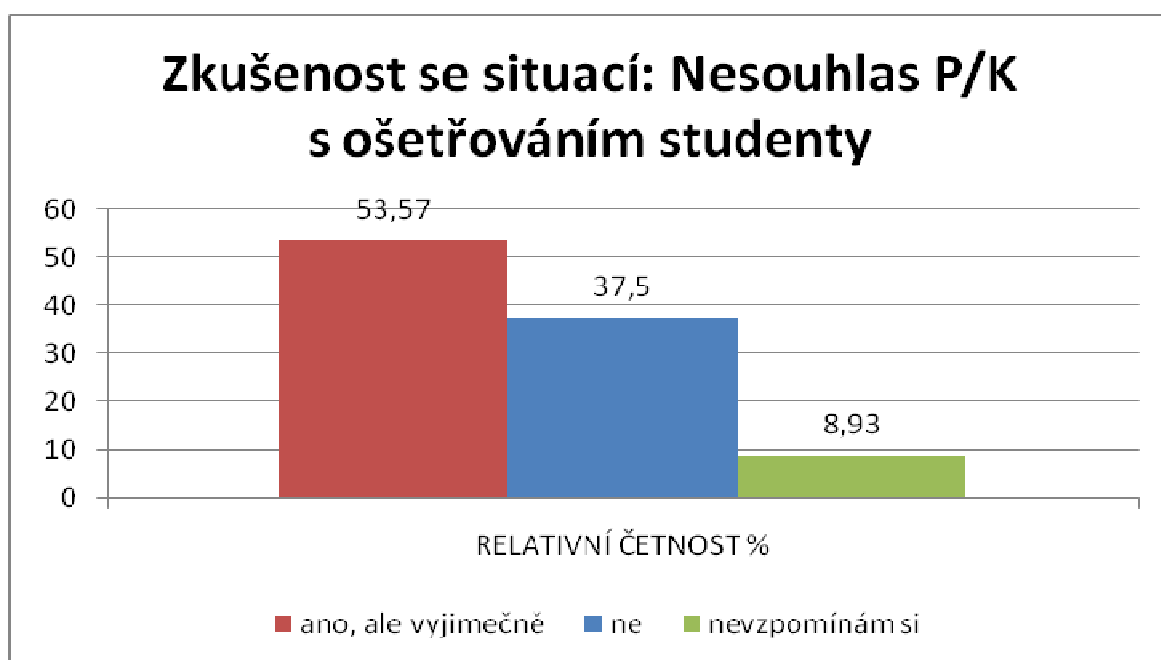
Položka č. 10: Stalo se Vám, že by pacient/klient (P/K) nesouhlasil, abyste o něj pečoval/a?

Tabulka č. 12: Zkušenost se situací: Nesouhlas P/K s ošetřováním studenty

Zkušenost se situací: Nesouhlas P/K s ošetřováním studenty	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
ano, často	0	0
ano, ale výjimečně	30	53,57
ne	21	37,50
nevzpomínám si	5	8,93
jiné (doplňte)	0	0
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 12 a graf č. 5 ukazují zkušenost respondentů s nesouhlasem pacienta/klienta (dále P/K) s ošetřováním studenty. Údaje v grafu č. 5 jsou v relativní četnosti (r) a nejsou zde uvedeny odpovědi s 0 četností. 30 (53,57 %) respondentů uvedlo, že se mu výjimečně stalo, že by P/K nesouhlasil, aby o něj student pečoval. 21 (37,50 %) uvedlo odpověď ne. Nevzpomíná si 5 (8,93 %). Ostatní odpovědi nebyly respondenty zvoleny.

Graf č. 5: Zkušenost se situací: Nesouhlas P/K s ošetřováním studenty

Položka č. 11: Pokud by pacient/klient nesouhlasil s tím, abych o něj pečoval/a:

Tabulka č. 13: Postoj k situaci: nesouhlas P/K s ošetřováním studenty

Postoj k situaci: nesouhlas P/K s ošetřováním studenty	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
nevadilo by mi to a respektoval/a bych jeho rozhodnutí	33	58,93
vadilo by mi to, ale respektoval/a bych jeho rozhodnutí	5	8,93
cítil/a bych se velmi nepříjemně, ale vím, že pacient/klient má na takové rozhodnutí právo	18	32,14
vadilo by mi to a jeho rozhodnutí bych nerespektoval/a	0	0
jiné (doplňte)	0	0
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 13 ukazuje postoj respondentů k situaci nesouhlasu pacienta/klienta s jeho ošetřováním studenty. 33 (58,93 %) respondentům to nevadí a respektují takové rozhodnutí. 18 (32,14 %) uvedlo, že by se cítilo velmi nepříjemně, ale ví, že má na takové rozhodnutí pacient právo. 5 (8,93 %) to vadí, ale respektovali by to.

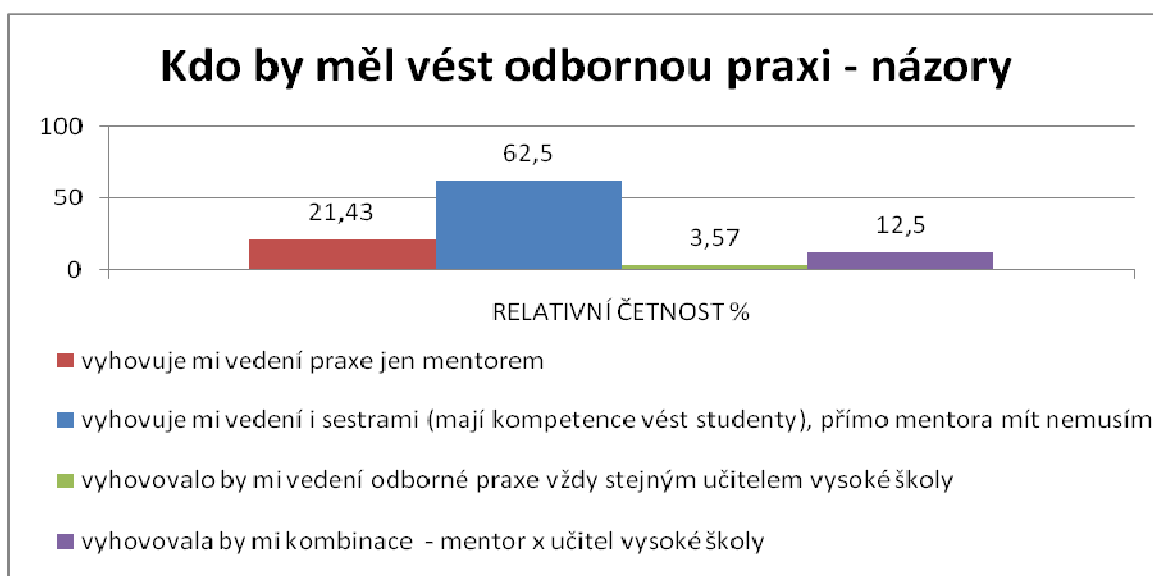
Položka č. 12: Vyberte z následujících tvrzení to, které se nejvíce blíží Vašemu názoru:

Tabulka č. 14: Kdo by měl vést odbornou praxi - názory

Kdo by měl vést odbornou praxi - názory	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
vyhovuje mi vedení praxe jen mentorem	12	21,43
vyhovuje mi vedení i sestrami (mají kompetence vést studenty), přímo mentora mít nemusím	35	62,50
vyhovovalo by mi vedení odborné praxe vždy stejným učitelem vysoké školy	2	3,57
vyhovovala by mi kombinace - mentor x učitel vysoké školy	7	12,50
nepotřebuji vedení	0	0
jiné (doplňte)	0	0
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 14 a graf č. 6 znázorňuje názory respondentů na to, kdo by měl/a vést odbornou praxi. Údaje v grafu č. 6 jsou v relativní četnosti (r). 35 (62,50 %) dotázaných uvedlo, že je pro něj vyhovující vedení sestrami, přímo mentora mít nemusí. 12 (21,43 %) naopak uvedlo, že mu vyhovuje vedení praxe jen mentorem. 7 (12,5 %) by vyhovovala kombinace mentor x učitel vysoké školy. 2 (3,57 %) by chtěli mít vedenou odbornou praxi vždy stejným učitelem vysoké školy. Odpověď: „nepotřebuji vedení“ či „jiné“ ne zvolil ani jeden z respondentů.

Graf č. 6: Kdo by měl vést odbornou praxi - názory

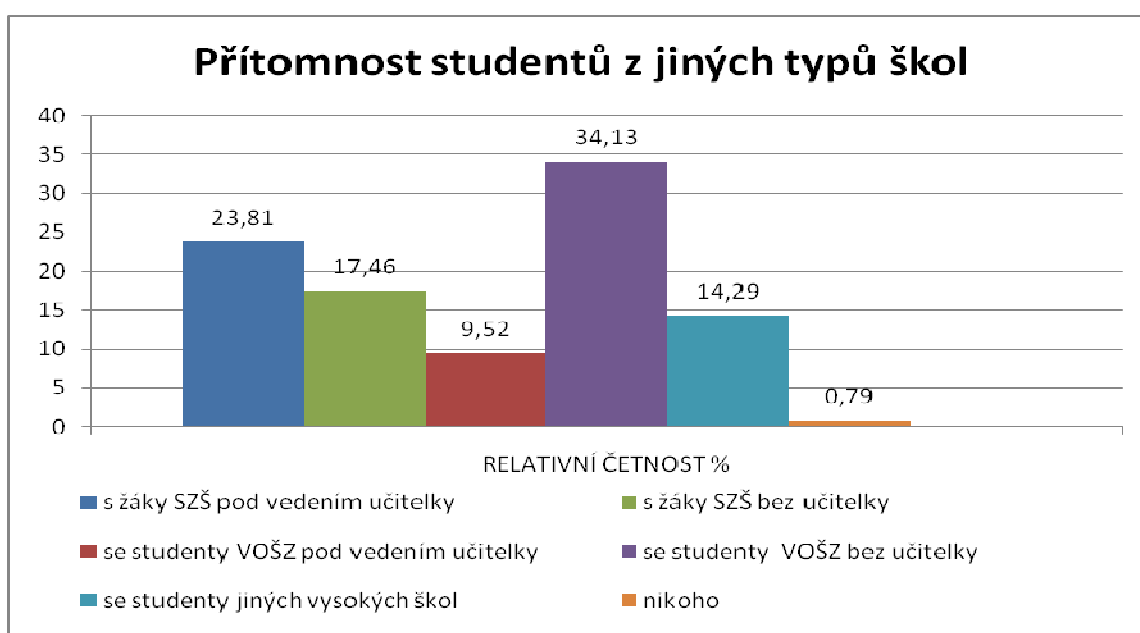
Položka č. 13: Během praxe se na pracovišti setkávám: (možno označit i více odpovědí)

Tabulka č. 15: Přítomnost studentů z jiných typů škol

Přítomnost studentů z jiných typů škol	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
s žáky SZŠ pod vedením učitelky	30	23,81
s žáky SZŠ bez učitelky	22	17,46
se studenty VOŠZ pod vedením učitelky	12	9,52
se studenty VOŠZ bez učitelky	43	34,13
se studenty jiných vysokých škol	18	14,29
jiné (doplňte)	1	0,79
CELKEM	126	100,00

Tabulka č. 15 a graf č. 7 znázorňuje, s kterými dalšími studenty se respondenti setkávají při odborné praxi. Údaje v grafu č. 6 jsou v relativní četnosti (r). V této otázce jsou zpracovány počty odpovědí. Celkem je 126 odpovědí, což při počtu respondentů 56 odpovídá, že v průměru každý respondent volil 2,25 odpovědi. Nejčastěji se respondenti na pracovišti setkávají „se studenty VOŠZ bez učitelky,“ tato odpověď byla označena 43 krát (34,13 %). Dále: „s žáky SZŠ pod vedením učitelky“ v počtu 30 (23,81 %) odpovědí, „s žáky SZŠ bez učitelky“ v počtu 22 (17,46 %) odpovědí. 1 (0,79 %) odpověď byla, že respondent nikoho z jiných studentů na odborné praxi nepotkal a uvedl ji do odpovědi: „jiné“.

Graf č. 7: Přítomnost studentů z jiných typů škol

Položka č. 14: Jaký maximální počet studentů na pracovišti vám vyhovuje? Uveďte číslo:

Tabulka č. 16: Maximální vyhovující počet studentů

Maximální vyhovující počet studentů	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
1 student	2	3,57
1-2 studenti	5	8,92
2 studenti	36	64,28
2-3 studenti	3	5,36
3 studenti	7	12,50
3-4 studenti	1	1,79
4 studenti	1	1,79
5 studentů	1	1,79
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 16 ukazuje počty studentů, vyhovující podle respondentů jako maximální možný na pracovišti při odborné praxi. Tabulku jsem vytvořila na základě odpovědí, které respondenti uvedli jako odpověď na tuto volnou otázku. 36 (64,28 %) napsalo 2 studenty jako maximální počet na pracovišti. 7 (12,50 %) uvedli maximálně 3 studenty. 5 (8,92 %) napsali 1-2 studenty. 3 (5,36 %) uvedli 2-3 studenty. Pouze 1 student na pracovišti vyhovuje 2 (3,57 %) dotázaných. Vyšší počty studentů uváděli respondenti již jednotlivě, jak je patrné z tabulky.

Položka č. 15: Ovlivňuje Vaši praxi přítomnost jiných studentů/žáků?

Tabulka č. 17: Ovlivnění praxe přítomností jiných studentů/žáků

Ovlivnění praxe přítomností jiných studentů/žáků	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
ano, protože (doplňte)	28	50,00
ne	20	35,71
nevím	8	14,29
jiné	0	0
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 17 ukazuje, zda respondenty ovlivňuje přítomnost jiných studentů či žáků na odborné praxi. 20 (35,71 %) dotázaných uvedlo, že jejich praxi neovlivňuje přítomnost jiných studentů či žáků a 8 (14,29 %) neví, zda má vliv přítomnost jiných studentů/žáků na jejich praxi. Odpověď „ano“ volilo 28 (50 %) dotázaných. U této odpovědi měli respondenti napsat důvod, který je uveden v tabulce č. 17 A.

Tabulka č. 17 A: Důvody ovlivnění odborné praxe přítomností jiných studentů/žáků

KATEGORIE: MÉNĚ PRÁCE
12 respondentů uvedlo odpověď: „málo práce“ či „méně práce“ apod., respondenti nevyjádřili libost či nelibost s tímto stavem.
KATEGORIE: NEDOSTATEK VÝKONŮ
7 respondentů uvedlo: „nedostatek výkonů“ či „nezbývají výkony pro mě“ apod., opět nevyjádřili libost či nelibost.
KATEGORIE: PODPORA JEDNÉ STUDENTKY DRUHOU
3 respondenti uvedli podporu jedné studentky druhou, jednoznačně vyjádřily libost, například: „Je to lepší, je tam někdo - něco jako druh ve zbrani.“
KATEGORIE: NARUŠENÍ ORGANIZACE VLASTNÍ PRÁCE
2 respondenti uvedli důvod narušení organizace vlastní práce a 1 respondent uvedl: „Narušení organizace práce i braní si práce.“
NEUVEDENO - 3 respondenti důvod neuvedli.

V tabulce 17 A jsou zpracovány důvody, jaké uvedli respondenti, proč je ovlivňují jiní studenti či žáci na praxi. Vzhledem k opakování se charakteru odpovědí jsem je zpracovala tak, že jsem vytvořila kategorie a spočítala, kolik respondentů takto odpovědělo. Nejtypičtější či nejzajímavější odpovědi jsem doslovně přepsala.

Položka č. 16: Myslíte si o sobě, že jste pro oddělení přínosem?

Tabulka č. 18: Přínos vlastní osoby respondenta pro oddělení

Přínos vlastní osoby respondenta pro oddělení	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
ano, protože (doplňte)	43	76,79
ne, protože (doplňte)	0	0
nevím	6	10,71
jiné (doplňte)	7	12,50
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 18 ukazuje názor respondentů, zda si myslí, že jsou pro oddělení přínosem. Odpověď „ne“ nezvolil ani jeden z dotázaných. 43 (76,79 %) si myslí, že je pro oddělení přínosem. V návaznosti na tuto odpověď měli respondenti uvést důvod, což je níže zpracováno v tabulce č. 18 A. 6 (10,71 %) respondentů neví, 7 (12,50 %) zvolilo alternativu odpovědi „jiné“, kde vyjádřili většinou ambiguitní postoje. Odpovědi u položky „jiné“ byly následující: 3 respondenti napsali, že jsou i nejsou přínosem pro oddělení, protože sice odlehčí od práce, ale zároveň mají sestry za studenty zodpovědnost. Další odpovídali následovně: „*Jak na kterém, někdy mi přijde, že jakoby zdržuji.*“, „*Ano i ne, někdy mám pocit zbytečnosti, levné pracovní síly.*“, „*Někdy, jak na kterém oddělení.*“, „*Spíše jen z toho důvodu, že sestry zapřáhnou nás studentky a ony se věnují především popíjení kávy.*“

Tabulka č. 18 A: Důvody přínosu vlastní osoby respondenta pro oddělení

KATEGORIE: POMOC PŘI PRÁCI NA ODDĚLENÍ
12 respondentů si myslí, že je pro oddělení přínosem, protože pomohou při práci na oddělení.
KATEGORIE: POZITIVNÍ VLASTNOSTÍ RESPONDENTA
6 respondentů uvedlo, že je pro oddělení přínosem pro své přednosti - uvedli svoji spolehlivost, učenlivost, aktivitu, samostatnost a jiné.
KATEGORIE: POMOC SESTRĚ
7 respondentů uvedlo, že pomohou či ulehčí při práci sestřám.
KATEGORIE: POMOCNÁ SÍLA
5 respondentů uvedlo, že jsou pro oddělení pomocná síla.
KATEGORIE: PŘÍNOS PRO PACIENTA
2 respondenti jsou přínosem pro oddělení, protože je pak více času pro pacienty.
KATEGORIE: JINÉ
2 respondenti uvedli: „ <i>pracuji zdarma</i> “ či „ <i>kdo by nebyl rád, když mu udělají práci zdarma</i> “. 3 respondenti vykonávají práci, na kterou nemají sestry čas, například uvedli: „ <i>Dělám vše, co potřebuji na oddělení a na co nemají sestry čas.</i> “ Další odpověděli: „ <i>pomůžu sestře, když nestíhá</i> “ nebo „ <i>sestry mohou pít kávu</i> “ či „ <i>sestry mohou více odpočívat</i> “.
NEUVEDENO
3 respondenti důvod neuvedli.

V tabulce č. 18 A jsou zpracovány odpovědi respondentů, proč si myslí, že jsou přínosem pro oddělení. Vzhledem k opakování se charakteru odpovědí jsem je zpracovala následujícím způsobem: Vytvořila jsem kategorie odpovědí a spočítala, kolik respondentů takto odpovědělo. Nejtypičtější či nejzajímavější odpovědi jsem doslovně přepsala.

Položka č. 17: Při odborné praxi máte většinou pocit, že: (možno označit i více odpovědí)

Tabulka č. 19: Pocity při odborné praxi

Pocity při odborné praxi	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
jsem na pracovišti vítaný/á	32	30,19
mají sestry zájem, abych se cítil/a dobře	20	18,87
jsem sestrám lhostejný/á	23	21,70
překážím	23	21,70
na pracoviště nepatřím	6	5,66
jiné (doplňte)	2	1,88
CELKEM	106	100,00

Tabulka č. 19 ukazuje, jaké pocity nejčastěji mají respondenti při odborné praxi. Jsou zpracovány počty odpovědí, kterých celkem 106 (100 %), což při počtu respondentů 56 odpovídá, že každý volil v průměru 1,89 odpovědi. Vyskytovaly se kombinace tvrzení kladných se zápornými.

V 32 (30,19 %) byla označena odpověď: „jsem na pracovišti vítaný/á“. Stejnou četnost, tedy 23 (21,70 %) měla odpověď „jsem sestrám lhostejná,“ a „překážím“. Odpověď: „sestry mají zájem, abych se cítil/a dobře“, byla označena v 20 (18,87 %). Odpověď: „na pracoviště nepatřím“ byla zvolena v počtu 6 (5,66 %), „jiné“ byla označena 2 krát (1,88 %) a respondenti uvedli: „*jak na kterém oddělení*“ a „*jak kde*“.

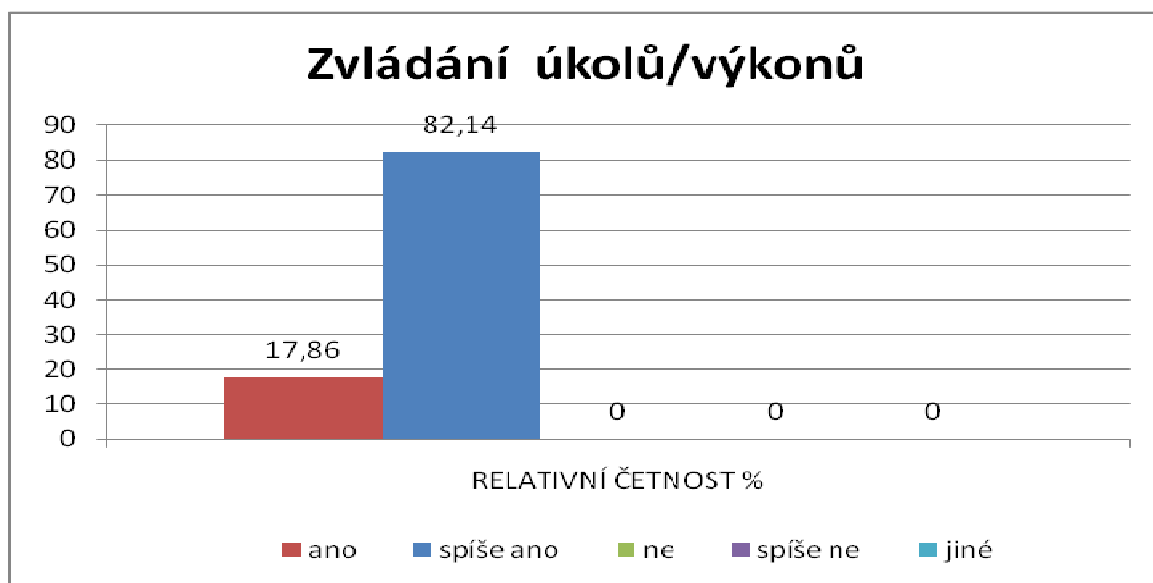
Položka č. 18: Úkoly/výkony, které plním na odborné praxi, vždy ovládám:

Tabulka č. 20: Zvládání úkolů/výkonů

Zvládání úkolů/výkonů	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST % (r)
ano	10	17,86
spíše ano	46	82,14
ne	0	0
spíše ne	0	0
jiné	0	0
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 20 a graf č. 7 ukazuje názor respondentů na otázku, zda úkoly či výkony, které plní na odborné praxi vždy ovládají. 46 (82,14 %) zvolilo odpověď „spíše ano“, odpověď „ano“ volilo 10 (17,86 %). Odpověď „spíše ne“ a „ne“ nezvolil ani jeden z respondentů. Údaje v grafu č. 8 jsou v relativní četnosti (r).

Graf č. 8: Zvládání úkolů/výkonů

Položka č. 19: Pokud se v průběhu odborné praxe objeví nedostatek v mých znalostech či dovednostech, pak nejčastěji:

Tabulka č. 21: Nejčastější postup při nedostatku znalostí/dovedností

Nejčastější postup při nedostatku znalostí/dovedností	ABSOLUTNÍ ČETNOST (n)	RELATIVNÍ ČETNOST (%)
upozorním mentora/pověřenou sestru a požádám o ukázkou, vysvětlení	14	25,00
požádám o ukázkou, vysvětlení kteroukoliv sestru	32	57,14
požádám o ukázkou, vysvětlení spolužačku	0	0
pokouším se s nadějí, že se mi to podaří	0	0
pokusím se informaci dohledat a pak úkol provést	0	0
předám úkol spolužačce	0	0
nikdy jsem tento problém neměla	0	0
jiné (doplňte)	10	17,86
CELKEM	56	100,00

Tabulka č. 21 ukazuje odpovědi respondentů na otázku, jak nejčastěji řeší problém s nedostatkem vědomostí či dovedností. Nejvíce respondentů, a to 32 (57,14 %) odpovědělo, že požádá kteroukoliv sestru o ukázkou, vysvětlení. 14 (25 %) upozorní mentora/pověřenou sestru a požádá o ukázkou, vysvětlení. 10 (17,86 %) volilo odpověď „jiné“, kde odpověděli takto:

4 respondenti se obrátí na mentora či kteroukoliv sestru, 2 respondenti uvedli: „zeptám se spolužačky nebo kterékoliv sestry“ či „některé sestry nebo spolužačky“. 2 respondenti hledají informace, ptají se sester a spolužaček, 1 respondent uvedl: „spolužaček nebo mentora“, 1 respondent uvedl: mentor, spolužačka nebo zkouší, jestli se mu to podaří samotnému. Odpověď: „nikdy jsem tento problém neměla“ nebo „předám úkol spolužačce“ nezvolil ani jeden z respondentů.

Položka č. 20: Školitel/pověřená sestra/mentor doposud ve většině případů:

Tabulka č. 22: Názor na školitele/mentora/pověřenou sestru odborné praxe

Názor na školitele/mentora/pověřenou sestru odborné praxe	ano	spíše ano	nemohu posoudit	spíše ne	ne	celkem
znal/a studijní plán oboru všeobecná sestra a uvědomoval/a si možné dosažené znalosti studentů	7 (12,50 %)	13 (23,21 %)	16 (28,57 %)	14 (25,00 %)	6 (10,71 %)	56 (100 %)
kladl/a důraz na propojení teorie a praxe	13 (23,21 %)	20 (35,71 %)	7 (12,50 %)	11 (19,64 %)	5 (8,93 %)	56 (100 %)
respektoval/a a přijímal/a každého pacienta celostně	18 (32,15 %)	20 (35,71 %)	14 (25,00 %)	2 (3,57 %)	2 (3,57 %)	56 (100 %)
byl/a odpovědný	34 (60,71 %)	16 (28,57 %)	6 (10,71 %)	0 (0 %)	0 (0 %)	56 (100 %)
věnoval/a se mi	16 (28,57 %)	27 (48,22 %)	6 (10,71 %)	6 (10,71 %)	1 (1,79 %)	56 (100 %)
ochotně vždy poradil/a	25 (44,64 %)	20 (35,71 %)	9 (16,07 %)	1 (1,79 %)	1 (1,79 %)	56 (100 %)
umožnil/a mi být členem týmu	14 (25,00 %)	24 (42,86 %)	13 (23,21 %)	4 (7,14 %)	1 (1,79 %)	56 (100 %)
na mě kladl/a úměrné nároky	16 (28,57 %)	26 (46,43 %)	6 (10,71 %)	8 (14,29 %)	0 (0 %)	56 (100 %)
umožnil/a mi pracovat podle všech správných zásad	24 (42,86 %)	21 (37,50 %)	7 (12,50 %)	4 (7,14 %)	0 (0 %)	56 (100 %)
vhodnou formou hodnotil/a moje výkony na pracovišti	20 (35,71 %)	24 (42,86 %)	5 (8,93 %)	3 (5,36 %)	4 (7,14 %)	56 (100 %)
byl/a vhodnou osobností pro mentoring = sestru školitelku	18 (32,15 %)	11 (19,64 %)	20 (35,71 %)	2 (3,57 %)	5 (8,93 %)	56 (100 %)
byl/a mi na daném pracovišti příkladem	19 (33,93 %)	12 (21,43 %)	13 (23,21 %)	8 (14,29 %)	4 (7,14 %)	56 (100 %)

Tabulka č. 22 ukazuje okruhy, které respondenti hodnotili u školitele/mentora/pověřené sestry, tedy osoby, která je vede na odborné praxi. U každé z odpovědi: „ano“, „spíše ano“

„nemohu posoudit“, „spíše ne“ a „ne“ je v tabulce uveden počet respondentů, kteří takto odpovídali, tedy absolutní četnost a v závorce za touto hodnotou údaj o relativní četnosti. Například nejlépe respondenti hodnotili: „byl odpovědný/á“, kde například zvolilo odpověď ano 34 (60,71 %) a zároveň ani jeden z respondentů nezvolil odpověď „spíše ne“ či „ne“. Dále okruh: „ochotně vždy poradil/a“ a „umožnil/a mi pracovat podle všech správných zásad“, kde odpovědi jsou patrné z tabulky. Nejvíce negativních odpovědí označili respondenti u: „znal/a studijní plán a uvědomoval/a si možné dosažené znalosti studentů.“ Zde 14 (25 %) uvedlo odpověď „spíše ne“ a 6 (10,71 %) zvolilo odpověď „ne“ Dále hodnocení: „byl/a mi na daném pracovišti příkladem“, kde 8 (14,29 %) zvolilo odpověď „spíše ne“ a 4 (7,14 %) odpověď „ne“. Odpověď: „nemohu posoudit“ byla nejčastější u okruhu: „byl/a vhodnou osobností pro mentoring = sestru školitelku“, kde se takto rozhodlo 20 (35,71 %). Naopak u: „vhodnou formou hodnotil/a moje výkony na pracovišti“ pouze 5 (8,93 %) respondentů nedokázalo posoudit. Ostatní okruhy i s četností v absolutních i relativních číslech jsou v tabulce.

Položka č. 21: Osobně považuji odbornou praxi:

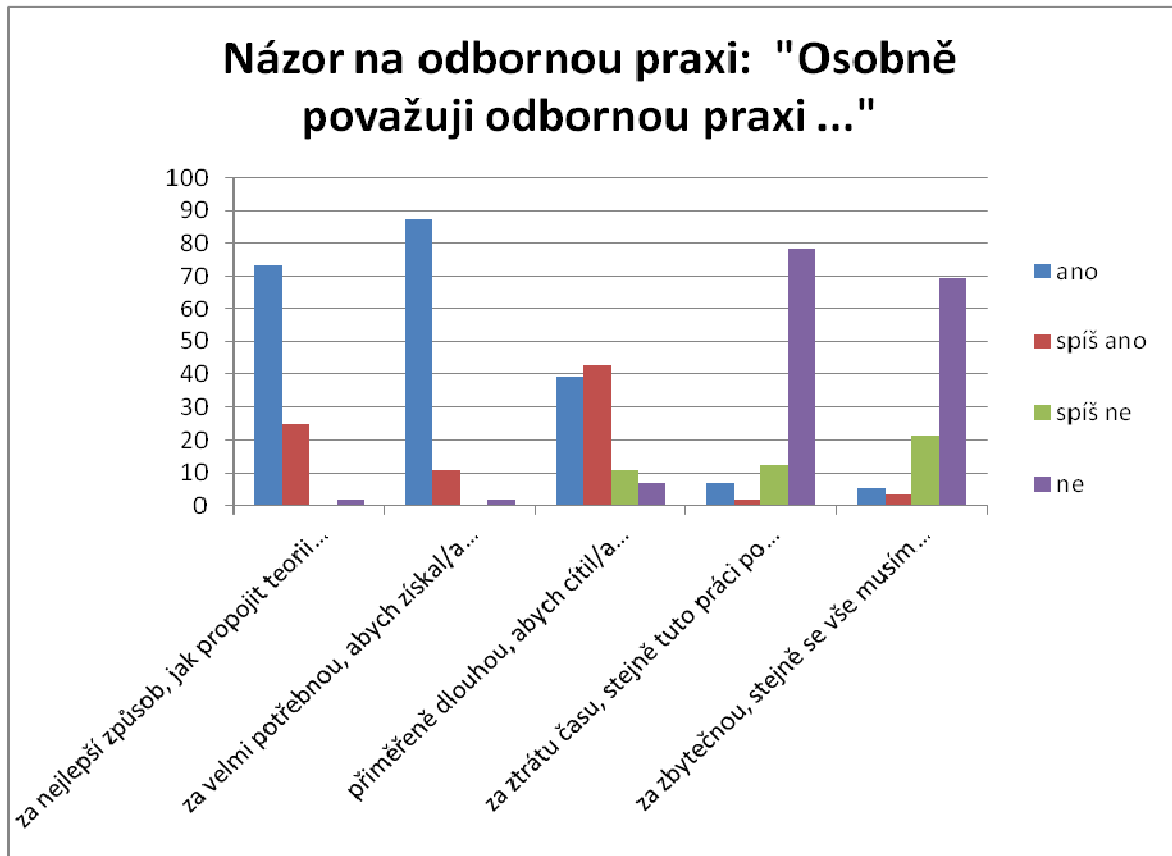
Tabulka č. 23: Názor na odbornou praxi: "Osobně považuji odbornou praxi ..."

Názor na odbornou praxi: "Osobně považuji odbornou praxi ..."	ano	spíše ano	spíše ne	ne	celkem
za nejlepší způsob, jak propojit teorii s praxí	41 (73,21 %)	14 (25,00 %)	0	1 (1,79 %)	56 (100 %)
za velmi potřebnou, abych získal/a jistotu při ošetrovatelských aktivitách	49 (87,50 %)	6 (10,71 %)	0	1 (1,79 %)	56 (100 %)
přiměřeně dlouhou, abych cítil/a jistotu při realizaci ošetrovatelského procesu u pacienta/klienta na konkrétním pracovišti	22 (39,29 %)	24 (42,86 %)	6 (10,71 %)	4 (7,14 %)	56 (100 %)
za ztrátu času, stejně tuto práci po absolvování školy nebudu dělat	4 (7,14 %)	1 (1,79 %)	7 (12,50 %)	44 (78,57 %)	56 (100 %)
za zbytečnou, stejně se vše musím naučit, až nastoupím do práce	3 (5,36 %)	2 (3,57 %)	12 (21,43 %)	39 (69,64 %)	56 (100 %)

Tabulka č. 23 a graf č. 9 ukazuje, jak respondenti odpovídali na nabídnuté výroky o odborné praxi. U každé z odpovědí: „ano“, „spíše ano“, „spíše ne“ a „ne“ je v tabulce uveden počet respondentů, kteří takto odpovídali, tedy absolutní četnost a v závorce pod touto hodnotou je údaj o relativní četnosti. Údaje v grafu jsou uvedeny v relativní četnosti (r). Odbornou praxi považuje za nejlepší způsob, jak propojit teorii s praxí 55 respondentů, z toho 41 (73,21 %) uvedlo „ano“, 14 (25 %) uvedlo odpověď „spíše ano“. Odpověď „ne“ uvedl 1 (1,79 %) respondent. Odbornou praxi považuje za velmi potřebnou, aby získal/a jistotu při ošetrovatelských aktivitách 55 respondentů, odpověď „ne“ uvedl 1 (1,79 %). Odbornou praxi považuje za přiměřeně dlouhou, aby získal/a jistotu při realizaci ošetrovatelského procesu u P/K na konkrétním pracovišti 46 respondentů, z toho 22 (39,29 %) uvedlo „ano“, 24 (42,86 %) „spíše ne“, další data jsou v patrně v tabulce. Odbornou praxi považuje za ztrátu času, protože se po ukončení školy nebude této práci věnovat 5 respondentů, nemyslí si to 51 respondentů, z toho 44 (78,57 %) odpovědělo „ne“ a 7 (12,50 %) zvolilo „spíše ne“. Odbornou praxi považuje za zbytečnou, protože se stejně musí vše nau-

čit, až nastoupí do práce 5 respondentů, z toho 3 (5,36 %) odpověděli „ano“ a 2 (3,57 %) respondenti zvolilo „spíše ano“, nemyslí si to 51 respondentů, z toho 39 (69,54 %) odpovědělo „ne“, zbytek zvolil odpověď „spíše ne“.

Graf č. 9: Názor na odbornou praxi: „Osobně považuji odbornou praxi ...“

Položka č. 22: Odbornou praxi mi znepríjemňuje:

Tabulka č. 24: Názor na odbornou praxi: „Odbornou praxi mi znepríjemňuje...“

Názor na odbornou praxi: „Odbornou praxi mi znepríjemňuje...“	ano	spíše ano	spíše ne	ne	celkem
obava z nového prostředí	15 (26,79 %)	20 (35,71 %)	18 (32,14 %)	3 (5,36 %)	56 (100 %)
určitý typ pracoviště, kde praxe probíhá	7 (12,50 %)	24 (42,86 %)	20 (35,71 %)	5 (8,93 %)	56 (100 %)
strach z přístupu personálu	21 (37,50 %)	22 (39,29 %)	11 (19,64 %)	2 (3,57 %)	56 (100 %)
obava z komunikace s pacienty/klienty	2 (3,57 %)	2 (3,57 %)	15 (26,79 %)	37 (66,07 %)	56 (100 %)
obava, že ublížím pacientovi/klientovi	3 (5,36 %)	5 (8,93 %)	23 (41,07 %)	25 (44,64 %)	56 (100 %)
pocit, že nemám dostatek teoretických znalostí	4 (7,14 %)	15 (26,79 %)	32 (57,14 %)	5 (8,93 %)	56 (100 %)
strach z manipulace s přístrojovým vybavením	6 (10,71 %)	22 (39,29 %)	22 (39,29 %)	6 (10,71 %)	56 (100 %)
nedostatek času pro přidělený úkol či činnost	6 (10,71 %)	12 (21,43 %)	30 (53,57 %)	8 (14,29 %)	56 (100 %)
nedostatek vhodných pomůcek	9 (16,07 %)	17 (30,36 %)	23 (41,07 %)	7 (12,50 %)	56 (100 %)
nedostatek činností, cítím se zbytečný/á	6 (10,71 %)	14 (25,00 %)	22 (39,29 %)	14 (25,00 %)	56 (100 %)
nepochopení, až zesměšňování personálem, když něco nevím	10 (17,86 %)	10 (17,86 %)	22 (39,29 %)	14 (25,00 %)	56 (100 %)
nevhodné zázemí pro výkon praxe (jídlo, WC, šatna, uložení věcí)	6 (10,71 %)	18 (32,14 %)	19 (33,93 %)	13 (23,21 %)	56 (100 %)

Tabulka č. 24 a graf č. 10 ukazuje, jak respondenti odpovídali na nabídnuté výroky o odborné praxi, co jim ji znepríjemňuje. U každé z odpovědi: „ano“, „spíše ano“, „spíše ne“ a „ne“ je v tabulce uveden počet respondentů, kteří takto odpovídali, tedy absolutní četnost a v závorce pod touto hodnotou údaj o relativní četnosti. Nejvíce praxi znepríjemňuje strach z přístupu personálu, a to 43 respondentům, z toho 21 (37,50 %) zvolilo odpověď „ano“,

22 (39, 29 %) zvolilo odpověď „spíše ano“. 11 (19,64 %) označilo odpověď „spíše ne,, a odpověď „ne“ uvedli 2 (3,57 %). Dále jsou to obavy z nového prostředí, ale i určitý typ pracoviště, kde praxe probíhá. Naopak, pouze 4 respondentům odbornou praxi znepríjemňuje obava z komunikace s P/K, a respondenti označili odpovědi následovně: „ano“ 2 (3,57 %), „spíše ano“ 2 (3,57 %), „spíše ne“ 15 (26,79 %), „ne“ 37 (66,07 %). Rovněž pouze 8 respondentům znepríjemňuje praxi obava, že ublíží pacientovi. Další výsledky jsou uvedeny v tabulce.

Graf č. 10: Názor na odbornou praxi: „Odbornou praxi mi znepríjemňuje...“

Položka č. 23: Nejvíce mě na praxi znejistí, když:

Tabulka č. 25: Důvod nejistoty na odborné praxi

KATEGORIE: SESTRY
<p>Ve 22 odpovědích byly uvedeny sestry jako zdroj nejistoty pro respondenta. Respondenti uvedli, že sestry je zbytečně kárají, nemají čas, povyšují se, přehlíží studenty, podávají nejednotné informace, zesměšňují, jsou neochotné, nepříjemné, netrpělivé, dávají mnoho úkolů současně, neeticky se chovají k P/K.</p> <p><i>„Se setkám s odmítavou sestrou, která se chová, jako bych jí překážela.“</i> <i>„Mně sestra seřve nebo mi vynadá, když něco nevím, nebo jsem nikdy nedělala.“</i> <i>„Je na praxi nepříjemná a nevstřícná sestra, která není ochotná se mi věnovat.“</i> <i>„Se na nás sestry dívají jako na podřadnou skupinu, když sestra nic nevysvětlí a jen mě shazuje.“</i> <i>„ Se mi něco nepovede, a nějaká sestra mě před zbytkem ošetrovatelského týmu zesměšní.“</i></p>
KATEGORIE: VÝKONY
<p>Ve 12 odpovědích byly uvedeny výkony - neznalost, nejistota, má asistovat lékaři bez sestry.</p> <p><i>„Mám dělat výkon, který jsem nikdy neprováděla.“</i> <i>„Musím rychle udělat nějaký výkon a nevím, kde najdu, co chybí, potřebné pomůcky k výkonu.“</i> <i>„Když po daném výkonu, který jsem u pacienta provedla, se mu přitíží.“</i></p>
KATEGORIE: PERSONÁL
<p>V 6 odpovědích byl uveden personál, který je ve vztahu k studentovi nevšímavý, nepříjemný, učí věci jinak, neeticky se chová, je neochotný.</p> <p><i>„Cítím, že obtěžuju personál.“</i> <i>„Se ke mně personál chová neeticky, mají pasívní přístup.“</i></p>
KATEGORIE: PRACOVISTĚ
<p>V 6 odpovědích bylo uvedeno pracoviště, jako zdroj nejistoty, protože je nové, specifické.</p> <p><i>„Jdu na nové pracoviště“</i> <i>„Neznám denní řád na oddělení.“</i></p>
KATEGORIE: „ONI“
<p>Ve 4 odpovědích nebylo určeno kdo konkrétně - ve vztahu k studentovi:</p> <p><i>„Si myslí, že jsme nepracovali, tak nic neumíme.“</i> <i>„Mně stojí za zády a kontrolují, co přesně dělám.“</i> <i>„Když se mi nikdo nevěnuje...“</i></p>
KATEGORIE: JINÉ
<p><i>„...není dostatek práce.“:</i> <i>„Když je chaos.“</i> <i>„Kritika.“</i> <i>„Se mnou chodí jiní studenti.“</i> <i>“Když si nejsem v něčem jistá.“</i></p>

V tabulce č. 25 jsou zpracovány odpovědi respondentů, jak odpovídali, co je znejistí na odborné praxi. Vzhledem k opakování se charakteru odpovědí jsem je zpracovala tak, že

jsem vytvořila kategorie, do kterých jsem spočítané odpovědi rozdělila. Ty nejzajímavější či nejtypičtější jsem doslovně přepsala. 2 respondenti se nevyjádřili, ostatní odpovědi jsem rozdělila jak je patrné z tabulky.

Položka č. 24: Na praxi mě povzbudí když:

Tabulka č. 26: Co povzbuzuje při odborné praxi

KATEGORIE: POCHVALA
Nejčastěji se vyskytovala odpověď: „ <i>Pochvala...</i> “, přičemž od personálu se objevila celkem ve 4 odpovědích, od pacienta v 8 odpovědích, od sester ve 14 odpovědích. Neurčeno od koho se opakovala u 15 odpovědí.
KATEGORIE: PŘÍSTUP PERSONÁLU
V 14 odpovědích uvedli kladný přístup personálu, možnost cítit se členem týmu. „... <i>milý přístup personálu.</i> “ „... <i>a berou mě za platného člena ošetrovatelského týmu.</i> “ „... <i>berou mě do týmu...</i> “
KATEGORIE: SESTRA
V 8 odpovědích uvedli, že je povzbudí, pokud se jim sestra věnuje, je ochotná, důvěřuje, pomáhá. „ <i>Se mi sestřičky věnují...</i> “ „ <i>Jsou ochotné sestry, vysvětlí mi, co potřebuji.</i> “ „... <i>nechá mě si vše vyzkoušet.</i> “ „ <i>Mně sestra dodává odvahu.</i> “ „ <i>Sestry mi důvěřují...</i> “
KATEGORIE: ÚSPĚŠNOST VLASTNÍ PRÁCE
V 8 odpovědích respondenti uvedli úspěšnost vlastní práce. „... <i>se mi něco povede.</i> “ „ <i>Mně jde práce od ruky...</i> “
KATEGORIE: VDĚK
Vděk se v odpovědích objevil 6 krát: 3 krát od pacienta, 3 krát od sester. „ <i>Vidím vděk pacientů, a tak mi dají najevo, že o moji péči stojí.</i> “
KATEGORIE: PRÁCE
Ve 4 odpovědích respondenti popsali, že je povzbudí dostatek pracovních činností. „ <i>Mám co dělat,..</i> “ „ <i>Pořád dělám nějaké činnosti.</i> “
KATEGORIE: POVZBUZENÍ PACIENTA
Ve 3 odpovědích bylo zaznamenáno, že respondenta povzbudí, pokud on sám povzbudí pacienta. „ <i>Vidím, že jsem pacientovi zvedla náladu a povzbudila jsem ho...</i> “
KATEGORIE: JINÉ
„ <i>Příjemné prostředí...</i> “ „ <i>Něco nového se naučím.</i> “

V tabulce č. 26 jsou zpracovány odpovědi respondentů, jak odpovídali, co je povzbudí na odborné praxi. Vzhledem k opakování se charakteru odpovědí jsem je zpracovala tak, že jsem vytvořila kategorie, do kterých jsem spočítané odpovědi rozdělila. Ty nejzajímavější či nejtypičtější odpovědi jsem doslovně přepsala. Všichni respondenti se vyjádřili alespoň jednoslovnou odpovědí.

Položka č. 25: Co byste na organizaci praxe změnila?

Tabulka č. 27: Návrhy změn v organizaci praxe

KATEGORIE: MENTOR
Nejčastěji, celkem v 15 odpovědích respondenti požadovali přítomnost mentora na odborné praxi. V 7 odpovědích byl vysloven požadavek na zkvalitnění vedení odborné praxe mentorem. <i>„Aby byl mentor na každém oddělení.“</i> <i>„Nikdy jsem za celou praxi neměla mentora a ráda bych se už dočkala.“</i> <i>„Když je na oddělení mentor, ať se studentům věnuje a není tam jen „jako“.</i> <i>„... vedení mentorkami není téměř žádné“.</i> <i>„Jsem s praxí spokojená, jen by bylo skvělé mít více kvalitních mentorek.“</i>
KATEGORIE: PERSONÁL
V 7 odpovědích byl požadavek na zlepšení přístupu personálu. Ve 3 případech požadovali respondenti zlepšení vedení sestrami. <i>„Zaškolení pracovníků, aby věděli, jak mají přistupovat ke studentům“.</i> <i>„Více času sester na studenty.“</i> <i>„Přístup některých sester.“</i>
KATEGORIE: PRACOVISTĚ
Ve 4 odpovědích napsali respondenti, aby byla vybírána vhodnější pracoviště. <i>„Oddělení, kde jsme žádání.“</i>
KATEGORIE: ROZPIS SLUŽEB
Ve 3 odpovědích byl požadavek na rozpis služeb dle vlastního přání. <i>„Abychom si mohli samy zvolit, kdy na praxi půjdeme, nejsme zaměstnanci, nevidím proto důvod, aby nám služby psaly staniční sestry.“</i> <i>„Abychom si mohli dávat počet směn za týden po sobě, jak chceme, bez takových zásahů školy, jaké momentálně jsou.“</i>
KATEGORIE: ROZVRH ODBORNÉ PRAXE
Ve 3 odpovědích byl požadavek na změnu rozvrhu odborné praxe. <i>„Více praxe během celého roku, ne jen dlouhé blokové praxe.“</i> <i>„Prolínat praxi s teorií - abych si mohla vyzkoušet teorii ihned aplikovat do praxe, ne jen jedenkrát za semestr, kdy už to zapomenu.“</i> Ve 2 odpovědích se objevil požadavek na více praxe, naopak ve 3 dalších požadavek opačný. <i>„Méně hodin praxe a zrušila bych prázdninovou praxi, o prázdninách mají být prázdniny a ne aby se chodilo do špitálu.“</i> <i>„Menší hodinovou dotaci...“</i>
KATEGORIE: STUDENTI
3 odpovědi požadovaly nepotkávat se na praxi se studenty jiných škol. <i>„Nějaký systém pro praxi studentů, nemohou být na pracovišti studenti VŠ, VOŠ a ještě SŠ...“</i>

KATEGORIE: JINÉ

„Dostatek pomůcek.“

Ve 2 odpovědích se objevil požadavek na lepší informovanost o průběhu praxe. „...více informací, jak to bude probíhat...“

„Placená praxe.“

„Méně papírování a více času na pacienty.“

„Aby bylo na vše dostatek času, ranní hygienu nedělat tak brzo.“

„Přítomnost kantora.“

V tabulce č. 27 jsou zpracovány odpovědi respondentů, jak odpovídali, co by změnili na odborné praxi. Vzhledem k opakování se charakteru odpovědí jsem je opět zpracovala následujícím způsobem: Vytvořila jsem kategorie, do kterých jsem spočítané odpovědi rozdělila. Nejzajímavější či nejtypičtější odpovědi jsem doslovně přepsala. Názor neuvedli 2 respondenti, odpověď „nevím“ uvedli 3 respondenti a odpověď „nic“ uvedlo 6 respondentů. Další odpovědi jsem rozdělila, jak je patrné z tabulky.

6 DISKUZE

Respondenti, jsou ve věku 19-25 let, jsou studenty 2. nebo 3. ročníku. Většina, tj. 89,29 % respondentů má absolvovanou střední školu zdravotnického zaměření, a to nejčastěji obor Zdravotnický asistent. 89,28 % respondentů po maturitě nastoupilo na současnou vysokou školu. S pracovním procesem po střední škole má zkušenost 8,93 % respondentů, zbývající respondenti neuvedli, že by po absolvování střední školy někde pracovali. Ani jeden z respondentů nemá registraci v oboru Všeobecná sestra, lze tedy usuzovat, že pokud respondenti mají zkušenost s prací ve zdravotnictví, pak většina jen jako studenti v rámci odborných praxí.

V mé bakalářské práci jsem si dala tyto cíle:

Cíl 1: Zjistit, které faktory ovlivňují studenty při odborné praxi.

Z šetření vyplynulo, že studenty ovlivňují následující faktory: typ služby, nejoblíbenějším typem je denní služba, i když 17,86 % respondentů je to jedno. Odbornou praxi studentům znepříjemňuje: strach z přístupu personálu, obava z nového prostředí, určitý typ pracoviště, kde praxe probíhá strach z manipulace s přístrojovým vybavením. V menší míře, (méně jak 1/2 respondentů) vadí i nedostatek vhodných pomůcek, nevhodné zázemí pro výkon praxe, nedostatek času, pocit zbytečnosti, zesměšňování personálem, nejméně respondentům (méně jak 1/4) znepříjemňuje praxi obava z komunikace s pacientem či obava, že by mu ublížili. Studentům evidentně vadí projevená nedůvěra, například uváděli: „*Si myslí, že jsme nepracovali, tak nic neumíme.*“ či „*Mně stojí za zády a kontrolují, co přesně dělám.*“

Zdrojem nejistoty na praxi většinou sestry, které studenty zbytečně kárají, nemají čas, povyšují se, přehlíží studenty, podávají nejednotné informace, zesměšňují, jsou neochotné, nepříjemné, netrpělivé, dávají mnoho úkolů současně, neeticky se chovají k pacientům. Obdobné problémy jsou popisovány i ve spojitosti s personálem či přímo neurčenými osobami, porušující pravidla profesionální, komunikační ve vztahu ke studentovi.

Povzbuzujícím faktorem je pro respondenty jednoznačně pochvala (ve 41 odpovědích), vstřícný přístup sester, personálu, úspěšnost vlastní práce, projevená vděčnost od sester či pacienta, dostatek činností.

Z předchozích vět je vidět, že studenti intenzivně vnímají vztah sestra-student, přičemž sestra je jednak zdroj nejistoty, ale i povzbuzení. Empatie⁴⁰ pracovníků oddělení, především sester, kde odborná praxe probíhá, je studenty výrazně vnímána, a to zejména ve vztahu k němu samotnému.

Zajímavé je, že na verbální i neverbální komunikaci sestry – student, respondenti vidí mnoho nedostatků, evidentně sestry či personál porušují komunikační pravidla, nejsou dostatečně empatické, avšak stejní respondenti nemají! obavu z toho, že by podobným způsobem mohli ublížit pacientovi.

Cíl 2: Zjistit sebehodnocení studenta ve vztahu k odborné praxi.

Problémem při sebehodnocení je možnost sebekritiky či naopak sebepřeceňování. Výsledky průzkumu v rámci mé práce ukazují, že se respondenti hodnotili velmi kladně v oblasti znalosti úkolů/výkonů, které plní na praxi (zápornou odpověď nezvolil ani jeden z respondentů), stejně jako v tom, že jsou přínosem pro oddělení (76,79 % si myslí, že je přínosem pro oddělení), nemají ani komunikační problémy či pocit, že by mohli ublížit pacientovi. Tento stav může navozovat dojem, že jsou nekriticky sebejistí, ale také v sobě může nést opravdu kvalitní přípravu před nástupem na odbornou praxi, tedy přípravu teoretickou a praktickou v laboratorních podmínkách.

Cíl 3: Zjistit, jak ovlivňují zúčastněné osoby (sestra, pacient, zdravotnický personál) studenta při odborné praxi.

Vrchní sestra ovlivňuje studenty již před nástupem na praxi, největší procento (50 % odpovědí) si s ní dojednává odbornou praxi včetně služeb.

Sestra, která studenty na praxi vede je ve většinou odpovědná, umožní studentům pracovat podle správných zásad, ale přes 21 % respondentů ji nepovažuje za svůj profesní vzor. Navíc tyto sestry podle názorů respondentů neznají studijní plány a neuvědomují si tak možné dosažené znalosti studentů.

---

⁴⁰ Empatie je vnímána jako důležitá součást komunikace i v rámci pracovního týmu. Empatie je uvědomění si pocitů, potřeb a zájmů ostatních lidí (Králová, Pártlová, 2006).

S obdobnými výsledky se ovšem setkali i autoři průzkumu, uskutečněného v již roce 2007, a to při hodnocení školitelek pracovní adaptace. Absolventky oceňovaly důraz na odpovědný přístup k profesi, ale ve 23 % případů nevnímaly svoji školitelku jako svůj potencionální profesní vzor (Jirkovský, 2007).

Na praxi se však nejčastěji respondentům věnují všechny sestry, tuto odpověď zvolilo 33,93 % respondentů. Zarážející je, že 5,36 % respondentů odpovědělo, že nikdo. Za to úkoly během praxe respondenti dostávají nejčastěji od všech sloužících pracovníků, včetně pomocného personálu, takto odpovědělo 32,14 % respondentů. Že by to bylo tak jak má, mentor či pověřená sestra, tak pro tuto odpověď označilo pouze 14,29 % respondentů. Zde je jasný rozpor mezi doporučením, kdy je dáno, aby studenta vedla jedna sestra (během jedné služby) a ostatní zdravotničtí pracovníci úkolovali studenta pouze jejím prostřednictvím.

Přesto 62,50 % respondentů vyhovuje vedení sestrami, přímo mentora mít nemusí, toho by chtělo 21,43 % respondentů. Zajímavé je, že 12,5 % respondentů by vyhovovala kombinace mentor s učitelem vysoké školy, tuto odpověď volili ale pouze respondenti, kteří uvedli, že studují druhý ročník. Tady bych viděla ovlivnění ještě středoškolským typem praktické výuky, konzervativnější studenti mohou pocítovat v učiteli zdroj jistoty, zejména v případech, že jsou konfrontováni realitou například rozdílných pracovních pomůcek, postupů apod. u jednotlivých pracovišť.

Z šetření provedené autorkami Pospíšilovou a Vránovou (2006) následně po zavedení mentorů do praxe, vyplynulo, že *většinu studentů vedení praxe pomocí mentora klinické praxe plně vyhovovalo. 25 respondentů, 62,5 %* (Pospíšilová, Vránová, 2006 s. 405).

Nicméně z výsledků mého šetření je patrné, že vedení sestrami studentům vyhovuje. Nabízí se otázka, jestli každý student vůbec ví, kdo je mentor, jestli je mu na začátku služby vždy určena sestra, s kterou pak pracuje. Pokud ho na praxi úkoluje více sester a on má možnost si de facto vybrat sestru či úkol, pak se domnívám, že vybírá, co mu nejvíce vyhovuje a to z různých pohnutek. Část respondentů by však mentora chtěla, a to potvrzuje i položka - co by respondent zlepšil na odborné praxi - požadavek, aby ho vedl kvalitní mentor.

Sestry ovlivňují studenta svým vedením, dále tím, jak se k němu chovají, zda se mu věnují či nevěnují, nicméně pokud student má problém, obrátí se nejčastěji o radu na kteroukoliv sestru (57,14 %), bez ohledu na to, kdo je na praxi přítomen.

Ovlivnění ostatními studenty pociťuje 50 % respondentů, nicméně víc jak polovina (64,28 %) respondentů by chtěla, aby na praxi byli nejvýše dva studenty. Vliv ostatních studentů pociťují ve formě pozitivní, že se vzájemně podpoří, nejsou sami v novém prostředí, ale většina se přiklání k tomu, že mají méně práce či nedostatek výkonů. Jen u části odpovědí byla vyjádřena libost či nelibost s tímto stavem, ale v posouzení s položkou, kde se zjišťovalo, co respondenty na praxi povzbudí, a kde uváděli právě dostatek činností, práce či úspěšnost při práci jako zdroj motivace, lze usuzovat, že právě tím, že fyzická práce je rozptýlená mezi více studentů, toto vnímají spíše negativně. Na praxi se respondenti nejčastěji setkávají se studenty VOŠZ bez učitelky a s žáky SZŠ pod vedením učitelky. Domnívám se, přítomnost dalších studentů na jednom pracovišti ovlivňuje jednak v popsáných problémech, jednak z hlediska stejných kompetencí u VOŠZ a Bc. Problém je také s dodržováním doporučeného počtu studentů na mentora, které určuje metodický pokyn MZČR. Jak bylo zmíněno výše, navíc ani jeden z respondentů nemá registraci v oboru Všeobecná sestra, mohou tedy pracovat pouze pod dohledem, což při vysokém počtu studentů není možné zajistit, navíc je pak ohrožena kvalita samotné výuky, zejména v případech nízkého počtu aktuálně přítomných sester na oddělení, které mohou vést studenty. Také by se mohl rozvíjet další problém, a to suplování nedostatku personálu studentem.

Pacient ovlivňuje studenta například tím, že studenta pochválí, projeví vděčnost, student jej dokáže povzbudit, ale také tím, pokud se mu přitíží či projeví nesouhlas s jeho ošetřováním studenty. 53,57 % respondentů se už setkalo s tím, že by pacient nesouhlasil s ošetřováním jeho osoby studenty, ale jen výjimečně. Ovlivnění praxe tímto faktorem je viditelné z uvedených čísel, víc jak polovině (58,93 %) respondentů by to sice nevadilo, ale zbytku by to přímo vadilo či bylo nepříjemné. Domnívám se, že k bezchybnému průběhu praxe je potřeba předem zajistit i takové náležitosti, jako je souhlas pacienta k ošetřování studenty, předejde se tak zbytečným nepříjemnostem jak pro pacienta, tak pro studenta.

Cíl 4: Zjistit názor studentů na odbornou praxi.

Při odborné praxi se cítí respondenti na pracovišti vítaní (30,19 % odpovědí), ale zároveň 21,70 % odpovědí bylo, že cítí, že jsou sestrám lhostejní či překáží (rovněž 21,70 %).

Většina respondentů považuje odbornou praxi za nejlepší způsob, jak propojit teorii s praxí, za přiměřeně dlouhou, aby cítili jistotu při realizaci ošetrovatelského procesu a za velmi potřebnou, aby získali jistotu při ošetrovatelských aktivitách, nicméně malá část respondentů považuje praxi za ztrátu času (8,93 %) či dokonce za zbytečnou (8,93 %).

Na organizaci praxí by většina respondentů něco změnila. Nic by neměnili jen tři respondenti. Nejvíce zněl požadavek na kvalifikovaného, kvalitního mentora či zlepšení vedení na praxi a přístupu personálu. Požadavek na specifičtější výběr pracovišť, častější začlenění praxí do celého akademického roku, zkrácení, ale i prodloužení praxí, rozpis služby podle požadavků studentů, dostatek pomůcek, lepší informovanost.

K porovnání uvádím některé návrhy na zlepšení, které uvedli respondenti realizovaného průzkumu mezi učiteli praktického vyučování na zdravotních školách. Průzkum uskutečnila v roce 2006 autorka Jana Maroušková. Respondenti – učitelé uvedli mimo jiné: menší studijní skupiny, soulad mezi tím, co se učí a co vidí studenti v praxi, neměnit učitele praktického vyučování, sestra školitelka přímo z oddělení, delší praxe, semináře, větší časové dotace na výuku, moderní pomůcky, více pomůcek, výukové programy, aktivizace, zlepšení spolupráce s nemocnicí a jiné (Maroušková, 2009).

ZÁVĚR

V teoretické části jsem se zabývala organizací studia bakalářského studijního programu Všeobecná sestra se zvláštní pozorností věnovanou zejména odborné praxi studentů, neboť jde o hlavní pojem v této práci. Odborné praxe jsou integrální součástí studia a studentům umožňují konfrontaci svých doposud získaných teoretických znalostí s realitou.

Nechci následující slovy zlehčovat či znevažovat studium jakéhokoliv jiného oboru, jehož součástí studia jsou odborné praxe na reálných pracovištích, ale myslím, že těžko budu hledat obor mimo zdravotnictví, kde jsou studenti postaveni do složitějšího prostředí pro výuku. Většina chyb, které se mohou vyskytnout, má dopad na nemocného člověka, který očekává, že mu spíše zdravotníci ulehčí, pomohou. Je tedy na samotných studentech, aby si toto plně uvědomili, dokázali přiznat nedostatky, byli dobře teoreticky i prakticky ze školy, z laboratorních podmínek připraveni. Na sestřích je, aby si uvědomily důležitost své role ve vzdělávání svých budoucích kolegyně a kolegů a dokázaly předávat zkušenosti studentům bez zbytečných projevů antipatie.

Osobně se domnívám, ovlivněna názorem autorky Vašutové (2002),⁴¹ že student je na praxi proto, aby se zde učil, a stává se tak klientem, který „odebírá“ vzdělání v prostředí odborné praxe. Je tedy na vysoké škole, na pracovišti odborné praxe, jak kvalitně jsou schopni zajistit způsob vzdělávání na pracovišti.

Praktická část práce přinesla hlubší náhled na odbornou praxi, jak je vnímána studenty, jak ji vidí oni, co jim vadí, co je povzbuzuje, co by změnili.

Výsledky mého šetření nepřinášejí žádné senzační objevy, nicméně některá zjištění jsou velmi zajímavá, některá varovná a s jejich pomocí je možné si uvědomit, do jakých situací se student dostává na odborné praxi, co jej ovlivní a může pak projektivně přenést třeba i

---

⁴¹ *Student jako klient se stává odběratelem vzdělávacího programu. Je subjektem výchovy, který očekává, že vysoká škola ho připraví pro úspěšný výkon profese nebo zaměstnání nebo ho vybaví expertními znalostmi v oboru (Vašutová, 2002 s.159).*

na pacienta. Doporučení, vhodná pro zlepšení průběhu odborné praxe jsem zpracovala v pokyny určené pro sestry, studenty a pacienty (viz vložené přílohy).

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BÁRTLOVÁ, S., SADÍLEK, P., TÓTHOVÁ, V. *Výzkum a ošetrovatelství*. Brno : NCO NZO, 2005. 146 s. ISBN 80-7013-416-X.

CICHÁ, M., DORKOVÁ, Z. *Didaktika praktického vyučování zdravotnických předmětů. 1.* Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 86 s. Texty k distančnímu vzdělávání Univerzity Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-1417-1.

CICHÁ, M., DORKOVÁ, Z. *Didaktika praktického vyučování zdravotnických předmětů. 2.* Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 57 s. Texty k distančnímu vzdělávání Univerzity Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-1418-X.

FARKAŠOVÁ, D. *Ošetrovatelstvo - teória*. Martin : Osveta, 2005. 215 s. ISBN 80-8063-182-4.

FERJENČÍK, J. *Úvod do metodologie psychologického výzkumu: jak zkoumat lidskou duši*. Praha : Portál, 2000. 256 s. ISBN 80-7178-367-6.

HALMO, R. *Deník ošetrovatelské praxe*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2008. 83 s. Studijní texty Univerzity Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-1878-0.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha : Portál, 2008. 408 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

ILLERIS, K. A model for learning in working life. *Journal of Workplace Learning*. 2004, 8/2004. s. 431-441. ISSN 1366-5626.

JIRKOVSKÝ, D., NOVÁKOVÁ, J., ŠVARCOVÁ, E. Hodnocení školitelek pracovní adaptace absolventů škol v oboru Všeobecná sestra. In *Cesta k profesionálnímu ošetrovatelství, IV sborník příspěvků IV. Slezské vědecké konference ošetrovatelství s mezinárodní účastí*. Opava : Slezská univerzita v Opavě, 2009. 188 s. ISBN 987-80-7248-521-5.

KRÁLOVÁ, J., PÁRTLOVÁ, M. Empatie na pracovišti. *Sestra*. 2006, 10/2006. s. 24-25. ISSN 1210-0404.

KRÁTKÁ, A. *Speciální příprava mentorů odborné praxe studentů: Studijní pomůcka pro frekventanty kurzu*. Zlín : Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2006. 86 s. Učební texty Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně. ISBN 80-7318-459-1.

KUBEROVÁ, H. *Didaktika ošetrovatelství*. Praha : Portál, 2010. 248s. ISBN 978-80-7367-684-1.

- KURIC, R. *Ontogenetická psychologie*. Brno : Akadamické nakladatelství Cerm, 2001. 180 s. ISBN 80-214-1844-3.
- KUTNOHORSKÁ, J. *Historie ošetrovatelství*. Praha : Grada, 2010. 208 s. ISBN 978-80-247-3224-4.
- KUTNOHORSKÁ, J. *Výzkum v ošetrovatelství*. Praha : Grada, 2009. 176 s. ISBN 978-80-247-2713-4.
- MAROUŠKOVÁ, J. Postavení učitele praktického vyučování z pohledu zdravotnického pracovníka. *Diagnóza v ošetrovatelství*. 2009, 1/2009. s. 30-33. ISSN 1801-1349.
- Myšlenky do kapsy*. Olomouc : FIN, 1993, 207 s. ISBN 80-85572-23-0.
- NOVOTNÝ, P. et al. Pracoviště jako prostor k učení. In *Pracoviště jako prostor k učení*. Brno : Masarykova univerzita 2009. 97 s. ISBN 978-80-210-4918-5.
- PACOVSKÝ, V. *O moderním ošetrovatelství*. Praha : Avicenum, 1975. ISBN neuvedeno.
- PETTY, G. *Moderní pedagogika*. Praha : Portál, 2006. 380 s. ISBN 80-7367-172-7.
- POSPÍŠILOVÁ, A, VRÁNOVÁ, V. Mentor klinické praxe: Názory na výuku studentů během jejich ošetrovatelské praxe. *Diagnóza v ošetrovatelství*. 2006, 10/2006, s. 403-406. ISSN 1801-1349.
- PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha : Portál, 2002. 481 s. ISBN 80-7367-047- X.
- PRŮCHA, J. et al. *Pedagogický slovník*. Praha : Portál, 2008. 322 s. ISBN 978-80-7367-416-8.
- ROZSYPALOVÁ, M. *O sestrách pro sestry*. Praha : Avicenum, 1981. 128 s. ISBN neuvedeno.
- Strategické dokumenty pro všeobecné sestry a porodní asistentky (2)*. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2002. 271 s. ISBN 80-85047-21-7.
- ŠKRLA, P., ŠKRLOVÁ, M. *Kreativní ošetrovatelský management*. Praha : Advent-Orion, 2003. 496 s. ISBN 80-7172-841-1.
- VAŠUTOVÁ, J. *Strategie výuky ve vysokoškolském vzdělávání*. Praha : Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002. 283 s. ISBN 80-7290-100-1.
- VRÁNOVÁ, V. Mentor klinické praxe. *Diagnóza v ošetrovatelství*. 2006, 1/2006. s. 6-7. ISSN 1801-1349.

WEST, S., et al. *Enabling Learning in Nursing and Midwifery Practice: A Guide for Mentors*. Glasgow: John Wiley and Sons, 2008. 268 s. ISBN 978-0-470-059797-1.

ZÁVODNÁ, V. *Pedagogika v ošetrovatelstve*. Martin : Osveta, 2005. 118 s. ISBN 80-8063-193-X.

ŽIAKOVÁ, K. *Ošetrovatelstvo: teória a vedecký výskum*. Martin : Osveta, 2009. 322 s. ISBN 978-80-8063-304-2.

SEZNAM DALŠÍCH POUŽITÝCH ZDROJŮ

JAROŠOVÁ, D. *Organizace studia ošetrovatelství* [online]. Ostrava: Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2006 [cit. 2011-04-19]. Dostupné z WWW: <<http://projekty.osu.cz/mentor/I-organizace%20studia%20osetrovatelstvi.pdf>>.

Hygiena práce: Ochrana zdraví před riziky pracovního prostředí [online]. [cit. 2011-04-19]. Dostupné z WWW: <http://www.hygienaprace.cz/informace_3_5.htm>.

Metodický pokyn-všeobecná sestra [online]. [cit. 2011-03-25] Dostupné z WWW: <www.mzcr.cz/dokumenty/metodicky-pokyn-vseobecna-sestra_2197_947_3.html>.

NCONZO: Stručná historie a vývoj Centra v datech [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.nconzo.cz/web/guest/125>>.

UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií [online]. [cit. 2011-03-26]. *Deník odborné praxe BVS*. Dostupné z WWW: <http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/Den_k_odb._praxe_BVS_-_7_2010_23.11.2010.pdf>.

UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií [online]. [cit. 2011-03-26]. *Institut zdravotnických studií*. Dostupné z WWW: <http://web.fhs.utb.cz/?id=0_2_6_0&iid=0&type=0&lang=cs>.

UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií [online]. [cit. 2011-03-26]. *Pokyn k organizaci praxí studentů na Ústavu ošetrovatelství*. Dostupné z WWW: http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/Pokyn_k_organizaci_17_1_2011.pdf

Věstník MZČR 9/2004 [online]. [cit. 2011-02-19]. Dostupné z WWW: http://www.mzcr.cz/Legislativa/dokumenty/vestnik_3648_1778_11.html.

VRUBLOVÁ, Y. *Organizace klinických praxí* [online]. Ostrava : Ostravská univerzita, Zdravotně sociální fakulta, 2006 [cit. 2011-02-12]. Dostupné z WWW: <http://projekty.osu.cz/mentor/I-organizace_klinickyh_praxi.pdf>.

Vyhláška č. 39/2005 Sb., kterou se stanoví minimální požadavky na studijní programy k získávání odborné způsobilosti k výkonu nelékařského zdravotnického povolání [online]. [cit. 2011-04-25]. Dostupné z WWW: <<http://www.sagit.cz/pages/sbirkatxt.asp?cd=76&typ=r&zdroj=sb05039>>.

Vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků [online]. [cit. 2011-03-26]. Dostupné z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411?PC_8411_p=3&PC_8411_l=55/2011&PC_8411_ps=10#10821>.

Zákon č. 96/2004 Sb. o nelékařských zdravotnických povoláních [online]. [cit. 2011-02-19]. Dostupné z WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701/.cmd/ad/.c/313/.ce/10821/.p/8411?PC_8411_p=5&PC_8411_l=96/2004&PC_8411_ps=10#10821>.

Zákoník práce: Bezpečnost a ochrana zdraví při práci [online]. [cit. 2011-04-19]. Dostupné z WWW: <<http://zakonik-prace.cz/7zakonik-prace.html>>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

aj.	a jiné.
apod.	a podobně
Bc.	bakalář
BOZP	bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CŽV	celoživotní vzdělávání
ČR	Česká republika
ČSČK	Československý červený kříž
EU	Evropská unie
FHS	Fakulta humanitních studií
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
P/K	pacient/klient
SZŠ	Střední zdravotnická škola
SOŠ	Střední odborná škola
tzv.	takzvané
UTB	Univerzita Tomáše Bati
VOŠZ	Vyšší odborná škola zdravotnická
WHO	World Health Organization

SEZNAM GRAFŮ

Graf č. 1: Absolvovaná škola

Graf č. 2: Pracovní a studijní aktivita po maturitě

Graf č. 3: Kontaktovaná osoba před odbornou praxí

Graf č. 4: Nejoblíbenější typ služby

Graf č. 5: Zkušenost se situací: Nesouhlas P/K s ošetřováním studenty

Graf č. 6: Kdo by měl vést odbornou praxi – názory

Graf č. 7: Přítomnost studentů z jiných typů škol

Graf č. 8: Zvládání úkolů/výkonů

Graf č. 9: Názor na odbornou praxi: „Osobně považuji odbornou praxi ...“

Graf č. 10: Názor na odbornou praxi: „Odbornou praxi mi znepríjemňuje...“

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Věk respondentů

Tabulka č. 2: Ročník studia

Tabulka č. 3: Absolvovaná škola

Tabulka č. 4: Zaměření absolvované školy

Tabulka č. 5: Pracovní a studijní aktivita po absolvování střední školy

Tabulka č. 6: Zkušenost s pracovním procesem po střední škole

Tabulka č. 7: Registrace v oboru Všeobecná sestra

Tabulka č. 8: Kontaktovaná osoba před odbornou praxí

Tabulka č. 9: Nejoblíbenější typ služby

Tabulka č. 10: Pracovníci, nejčastěji se věnující studentovi

Tabulka č. 11: Pracovníci, nejčastěji úkolující studenty

Tabulka č. 12: Zkušenost se situací: Nesouhlas P/K s ošetřováním studenty

Tabulka č. 13: Postoj k situaci: nesouhlas P/K s ošetřováním studenty

Tabulka č. 14: Kdo by měl vést odbornou praxi - názory

Tabulka č. 15: Přítomnost studentů z jiných typů škol

Tabulka č. 16: Maximální vyhovující počet studentů

Tabulka č. 17: Ovlivnění praxe přítomností jiných studentů/žáků

Tabulka č. 17 A: Důvody ovlivnění odborné praxe přítomností jiných studentů/žáků

Tabulka č. 18: Přínos vlastní osoby respondenta pro oddělení

Tabulka č. 18 A: Důvody přínosu vlastní osoby respondenta pro oddělení

Tabulka č. 19: Pocity při odborné praxi

Tabulka č. 20: Zvládání úkolů/výkonů

Tabulka č. 21: Nejčastější postup při nedostatku znalostí/dovedností

Tabulka č. 22: Názor na školitele/mentora/pověřenou sestru odborné praxe

Tabulka č. 23: Názor na odbornou praxi: "Osobně považuji odbornou praxi ..."

Tabulka č. 24: Názor na odbornou praxi: „Odbornou praxi mi znepríjemňuje...“

Tabulka č. 25: Důvod nejistoty na odborné praxi

Tabulka č. 26: Co povzbuzuje při odborné praxi

Tabulka č. 27: Návrhy změn v organizaci praxe

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I:	Odborná praxe - Povinnosti a práva studentů
Příloha P II:	Dotazník
Příloha P III:	Průvodní dopis
Příloha vložená:	Doporučení pro sestry
	Doporučení pro studenty
	Informace pro pacienty

PŘÍLOHA P I:

Odborná praxe - Povinnosti a práva studentů

Povinnosti studentů

- minimálně 14 dní před zahájením odborné praxe se dostaví na příslušné pracoviště za vrchní sestrou k ústní domluvě na rozpis služeb a termín proškolení. Služby odešle pověřené osobě k zpracování.
- dle zaměření pracoviště si zopakuje znalosti o specifikách ošetrovatelské péče na daném oddělení
- zajistí si vyhovující pracovní oděv, obuv, jmenovku, dodržuje vyhlášku č. 195/2005Sb.
- absolvuje povinné školení BOZP, zacházení s chemickými látkami a v protipožární ochraně - je realizováno vždy na začátku akademického roku. Proškolení na ošetrovací jednotce zajišťuje obvykle vrchní či staniční sestra a je určeno pro všechny studenty, nastupující na ošetrovací jednotku.
- musí mít platné očkování proti virové hepatitidě B
- připraví si předepsanou dokumentaci, psací potřeby, hodinky
- dodržuje rozpis služeb. V případě nemoci nebo jiné vážné situaci je nutno neprodleně informovat ročníkového vedoucího, vedoucího pracoviště či mentora odborné praxe a domluvit s ním náhradu.
- pracovní úraz ihned za přítomnosti svědků nahlásit vedoucímu daného pracoviště, a také ročníkovému vedoucímu. V případě zdravotních problémů se doporučuje stejný postup. Provést doporučené postupy o záznamu úrazu.
- aktivně se zapojovat do pracovních činností na daném pracovišti
- dodržovat pokyny sestry/ mentorky, plnit svěřené úkoly
- dodržovat předepsané pracovní postupy a ošetrovatelské standardy
- využívat veškeré vědomosti získané při studiu
- dodržovat zásady zdravotnické etiky
- splnit stanovený počet hodin klinické praxe podle sylabu

- splnit podmínky pro ukončení předmětu v jednotlivých semestrech⁴²

Práva studentů

- být poučen o BOZP na konkrétním pracovišti
- právo na ochranné pracovní pomůcky (ne oděvy a obuv)
- mít sestru/mentora při činnostech
- mít možnost plnit úkoly dle logbooku
- být informován o provozu pracoviště
- právo na přestávku dle zákoníku práce
- právo na možnost konzultací se sestrou/mentorem a garantem předmětu⁴³

---

⁴² UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií [online]. [cit. 2011-03-26]. *Deník odborné praxe BVS*. Dostupné z WWW: <http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/Den_k_odb._praxe_BVS_-_7_2010_23.11.2010.pdf>.

⁴³ UTB ve Zlíně, Fakulta humanitních studií [online]. [cit. 2011-03-26]. *Deník odborné praxe BVS*. Dostupné z WWW: <http://web.fhs.utb.cz/cs/docs/Den_k_odb._praxe_BVS_-_7_2010_23.11.2010.pdf>.

PŘÍLOHA P II:

Dotazník

Vážená kolegyně/kolego,

jmenuji se Marie Nedbálková, studuji na Fakultě humanitních studií UTB ve Zlíně program Ošetřovatelství, obor Všeobecná sestra, a to v kombinované formě studia.

V rámci ukončení studia zpracovávám bakalářskou práci se zaměřením na Faktory ovlivňující průběh odborné praxe studentů oboru Všeobecná sestra. Součástí průzkumné části mé práce je mimo jiné dotazník a já Vás chci touto cestou poprosit o jeho vyplnění.

Dotazník je zcela anonymní a uvedené odpovědi budou použity pouze pro potřebu bakalářské práce. Doba k vyplnění dotazníku je asi 15-20 minut.

Předem Vám děkuji za ochotu a spolupráci, bez Vaší pomoci bych nemohla svou práci dokončit.

Marie Nedbálková

Pokyny k vyplnění dotazníku:

pokud nebude uvedeno jinak, zakroužkujte prosím jen jednu odpověď, která nejvíce vyhovuje Vašemu názoru nebo skutečnosti.

1. Kolik je Vám let?

- 19 – 20
- 21 – 25
- 26 – a více

2. Jsem studentem/studentkou:

- 2. ročníku
- 3. ročníku

3. Jsem absolventem/absolventkou:

- střední zdravotnické školy – obor Všeobecná sestra
- střední zdravotnické školy – obor Zdravotnický asistent
- střední zdravotnické školy – obor Zdravotnické lyceum
- vyšší odborné školy zdravotnické – obor (doplňte) .....
- střední odborné školy – obor (doplňte) .....
- gymnázia
- jiné (doplňte) .....

4. Po absolvování střední školy jsem:

- začal/a studovat současnou vysokou školu
- pracoval/a ve zdravotnictví, celkem (doplňte, jak dlouho).....
- pracoval/a mimo zdravotnictví, celkem (doplňte, jak dlouho).....
- jiné (doplňte).....

5. Jste registrovaný/á všeobecná sestra?

- ano
- ne
- ne, ale uvažuji o ní
- ne, nepovažuji ji za nutnou
- jiné (doplňte) .....

6. Odbornou praxi včetně služeb: (možno označit i více odpovědí)

- jsem si dojednával/a s vrchní sestrou příslušného pracoviště
- jsem si dojednával/a se staniční sestrou příslušného pracoviště
- jsem si dojednával/a s mentorkou příslušného pracoviště
- dojednával/a za mne spolužák/spolužačka, se kterou jsem pak byl/a na příslušném pracovišti
- jiné (doplňte) .....

7. Ze služeb mám nejraději:

- denní 12 hodinové služby
- noční 12 hodinové služby
- je mi to jedno
- jiné (doplňte).....

8. V průběhu jedné služby se mi nejčastěji věnuje:

- mentor či pověřená sestra
- staniční sestra
- vrchní sestra
- kdo má zrovna čas, ale jen jedna osoba
- všechny sloužící sestry
- nikdo
- jiné (doplňte) .....

9. Úkoly během praxe mi nejčastěji zadává:

- mentor či pověřená sestra
- staniční sestra
- vrchní sestra
- kdo má zrovna čas, ale jen jedna osoba
- všechny sloužící sestry
- všichni sloužící zdravotničtí pracovníci (včetně pomocného personálu)
- nikdo, zapojujím se do týmu a pracuji samostatně
- jiné (doplňte) .....

10. Stalo se Vám, že by pacient/klient nesouhlasil, abyste o něj pečoval/a?

- ano, často
- ano, ale výjimečně
- ne
- nevzpomínám si
- jiné (doplňte) .....

11. Pokud by pacient/klient nesouhlasil s tím, abych o něj pečoval/a:

- nevadilo by mi to a respektoval/a bych jeho rozhodnutí
- vadilo by mi to, ale respektoval/a bych jeho rozhodnutí
- cítil/a bych se velmi nepříjemně, ale vím, že pacient/klient má na takové rozhodnutí právo
- vadilo by mi to a jeho rozhodnutí bych nerespektoval/a
- jiné (doplňte) .....

12. Vyberte z následujících tvrzení to, které se nejvíce blíží Vašemu názoru:

- vyhovuje mi vedení praxe jen mentorem
- vyhovuje mi vedení i sestrami (mají kompetence vést studenty), přímo mentora mít nemusím
- vyhovovalo by mi vedení odborné praxe vždy stejným učitelem vysoké školy
- vyhovovala by mi kombinace - mentor x učitel vysoké školy
- nepotřebuji vedení
- jiné (doplňte) .....

13. Během praxe se na pracovišti setkávám: (možno označit i více odpovědí)

- s žáky SZŠ (střední zdravotnická škola) pod vedením učitelky
- s žáky SZŠ bez učitelky
- se studenty VOŠZ (vyšší odborná škola zdravotnická) pod vedením učitelky
- se studenty VOŠZ bez učitelky
- se studenty jiných vysokých škol
- jiné (doplňte) .....

14. Jaký maximální počet studentů na pracovišti vám vyhovuje? Uved'te číslo: .....

15. Ovlivňuje Vaši praxi přítomnost jiných studentů/žáků?

- ano, protože (doplňte) .....
- ne
- nevím
- jiné (doplňte).....

16. Myslíte si o sobě, že jste pro oddělení přínosem?

- ano, protože (doplňte) .....
- ne, protože (doplňte).....
- nevím
- jiné (doplňte).....

17. Při odborné praxi máte většinou pocit, že: (možno označit i více odpovědí)

- jsem na pracovišti vítaný/á
- mají sestry zájem, abych se cítil/a dobře
- jsem sestram lhostejný/á
- překážím
- na pracoviště nepatřím
- jiné (doplňte) .....

18. Úkoly/výkony, které plním na odborné praxi, vždy ovládám:

- ano
- spíše ano
- spíše ne
- ne
- jiné.....

19. Pokud se v průběhu odborné praxe objeví nedostatek v mých znalostech či dovednostech, pak nejčastěji:

- upozorním mentora/pověřenou sestru a požádám o ukázkou, vysvětlení
- požádám o ukázkou, vysvětlení kteroukoliv sestru
- požádám o ukázkou, vysvětlení spolužačku
- pokouším se s nadějí, že se mi to podaří
- pokusím se informaci dohledat a pak úkol provést
- předám úkol spolužačce
- nikdy jsem tento problém neměla
- jiné (doplňte).....

20. Školitel/pověřená sestra/mentor doposud ve většině případů:

U každého výroku zakroužkujte to číslo, které nejvíce vystihuje Váš názor.

ano 1	spíše ano 2	nemohu posoudit 3	spíše ne 4	ne 5			
znal/a studijní plán oboru všeobecná sestra a uvědomoval/a si možné dosažené znalosti studentů			1	2	3	4	5
kladl/a důraz na propojení teorie a praxe			1	2	3	4	5
respektoval/a a přijímal/a každého pacienta celostně			1	2	3	4	5
byl/a odpovědný			1	2	3	4	5
věnoval/a se mi			1	2	3	4	5
ochotně vždy poradil/a			1	2	3	4	5
umožnil/a mi být členem týmu			1	2	3	4	5
na mě kladl/a úměrné nároky			1	2	3	4	5
umožnil/a mi pracovat podle všech správných zásad			1	2	3	4	5
vhodnou formou hodnotil/a moje výkony na pracovišti			1	2	3	4	5
byl/a vhodnou osobností pro mentoring = sestru školitelku			1	2	3	4	5
byl/a mi na daném pracovišti příkladem			1	2	3	4	5

21. Osobně považuji odbornou praxi:

U každého výroku zakroužkujte to číslo, které nejvíce vystihuje Váš názor.

ano 1	spíše ano 2	spíše ne 3	ne 4
za nejlepší způsob, jak propojit teorii s praxí			1 2 3 4
za velmi potřebnou, abych získal/a jistotu při ošetrovatelských aktivitách			1 2 3 4
přiměřeně dlouhou, abych cítil/a jistotu při realizaci ošetrovatelského procesu u pacienta/klienta na konkrétním pracovišti			1 2 3 4
za ztrátu času, stejně tuto práci po absolvování školy nebudu dělat			1 2 3 4
za zbytečnou, stejně se vše musím naučit, až nastoupím do práce			1 2 3 4

22. Odbornou praxi mi znepríjemňuje:

U každého výroku zakroužkujte to číslo, které nejvíce vystihuje Váš názor.

ano 1	spíše ano 2	spíše ne 3	ne 4
obava z nového prostředí			1 2 3 4
určitý typ pracoviště, kde praxe probíhá			1 2 3 4
strach z přístupu personálu			1 2 3 4
obava z komunikace s pacienty/klienty			1 2 3 4
obava, že ublížím pacientovi/klientovi			1 2 3 4
pocit, že nemám dostatek teoretických znalostí			1 2 3 4
strach z manipulace s přístrojovým vybavením			1 2 3 4
nedostatek času pro přidělený úkol či činnost			1 2 3 4
nedostatek vhodných pomůcek			1 2 3 4
nedostatek činností, cítím se zbytečný/á			1 2 3 4
nepochopení, až zesměšňování personálem, když něco nevím			1 2 3 4
nevhodné zázemí pro výkon praxe (jídlo, WC, šatna, uložení věcí)			1 2 3 4

23. Nejvíce mě na praxi znejistí, když:

(doplňte).....

.....

24. Na praxi mě povzbudí když:

(doplňte).....
.....

25. Co byste na organizaci praxe změnila?

(doplňte).....
.....

Prosím, zkontrolujte, zda jste odpověděl/a na všechny otázky v dotazníku, bez jejich vyplnění bych nemohla práci zpracovat.

Za všechny podněty velmi děkuji, stejně jako za Váš čas, který jste mi věnoval/a vyplněním dotazníku.

Na tomto místě se můžete **vyjádřit k tématu či k mému dotazníku:**

.....
.....
.....

PŘÍLOHA P III:

Průvodní dopis

Vážená kolegyně/kolego,

jmenuji se Marie Nedbálková, jsem studentkou 3. ročníku kombinované formy studia oboru Všeobecná sestra na FHS ve Zlíně a absolventka kurzu pro mentory odborné praxe. Obračím se na Vás s prosbou o pomoc při mém průzkumu týkajícího se právě odborné praxe. Chtěla bych Vás požádat, zda byste mohl/a zapisovat svoje pocity při praxi.

Postačí shrnutí 1x týdně, kdy byste napsal/a ve větách nebo heslovitě Vaše osobní názory, a to například:

jak vás přijali na pracovišti; jak jste se cítil/a; kdo se Vám věnoval během jedné služby (jedna sestra nebo více sester); pochválil vás někdo během praxe, kdo; věděl/a jste si se vším rady, pokud ne, kdo Vám poradil; jste spokojený/á se svou prací u pacientů, pokud ne, co vám vadí; napište nejlepší zážitek z praxe; která situace byla pro vás na praxi nejtěžší; podle čeho hodnotíte svou práci; jsou pro vás sestry příkladem; myslíte, že vám informace ze školy pomáhají při praxi; diskutujete o problémech se spolužačkami; co vám na praxi schází; bylo vám umožněno na pracovišti pracovat podle všech správných zásad nebo jste se musela přizpůsobovat; měl/a jste pocit, že jste členem týmu; cítil/a jste vždy zodpovědnost za vše, co bylo náplní vaší ošetrovatelské praxe; upozornil/a jste během praxe na nějaký nedostatek, pokud ano, jaká byla odezva personálu; připravujete se nějak před nástupem na pracoviště? Jak?; Máte dojem, že jste využil/a vše co, jste se doposud naučil/a a co umíte na maximum?; Udělal/a jste chybu a neřekla to nikomu, nebo jste to řekl/a a komu a co bylo?; Těšíte se na další praxi?; Je pracoviště natolik pro vás atraktivní, že byste tam chtěl/a později pracovat?; Motivují vás (mentori, sestry, lékaři.) na praxi, chválí vás, kritizují, hodnotí?; Máte vyhovující podmínky pro přestávku, jídlo, toaletu,...

Nebojte se kritiky, ale ani pochvaly, zkuste napsat svoje opravdové zážitky a pocity.

K jejich odesílání využijte e-mailovou schránku - viz níže, kterou jsem pro tyto účely zřídila. Odesílat postřehy a názory můžete i průběžně.

A slíbená adresa, z které můžete odesílat: studenti-praxe@seznam.cz. Přístupové heslo je: bakalarky.

Předem děkuji za spolupráci.

Marie Nedbálková (marie_nedbalkova@centrum.cz)